

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Universitetlərdən
qovulan
tələbələrin ilginç
statistikası

yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 10 yanvar 2025-ci il Cümə № 4 (8614) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Azərbaycanın yeni vizyonu

Ölkəmiz məsuliyyət
nöqteyi-nəzərindən
xüsusi çəkiyə malikdir
və bölgədə proseslərin
fəal iştirakçısı olmalıdır

yazısı səh.6-da

Şəhidin qardaşının intihar səbəbi bilindi

yazısı səh.3-da

Pensiya artımları niyə fevralda ödəniləcək?

yazısı səh.2-da

BMT İlham Əliyevin müraciətini rəsmi sənəd kimi yayıb

yazısı səh.4-da

Təbrizdə əyalət mollası Amulyə şillə kimi cavab

yazısı səh.5-da

ABŞ-la münasibətlərdə yeni mərhələ gözləntisi

yazısı səh.7-da

"Sərhəd revizorları"nın təleyi masada

yazısı səh.8-da

İrana zərbəyə sayılı günlər qalıb?

yazısı səh.9-da

İrəvan deportasiya cinayətinin məsuliyyətindən qorxur

yazısı səh.11-da

Poliklinikalarda peyvəndlə bağlı problem

yazısı səh.12-da

Boşanma və alimentlə bağlı yeni qaydalar

yazısı səh.13-da

Xəzər dənizini kimlər çirkləndirir?

yazısı səh.14-da

Plastik cərrahı öldürənə hökm

yazısı səh.13-da

AŞ PA-NIN KRİTİK YANVAR SESSİYASI - BAKININ SON QƏRARI...

Qurumun bir neçə gündən sonra başlayacaq iclasında
Azərbaycana yeni hücum gözlənilir; deputat və hüquq
müdafiəçiləri ehtimallarını açıqladılar

yazısı səh.4-da

Pasinyanın yeni sülh sazişi blefi

Ermənistan rəhbərliyi hakimiyyəti və ölkəsi üçün təklif
olunan xilas yolundan imtinanı seçir; **deputat**:
"Ermənistana sülh lazım deyilsə, Azərbaycana da lazım
deyil"; **politoloq**: "Sülh arzulayan ölkə..."

yazısı səh.9-da

Əli Əkbər Əhmədian

İranın sirli
generalının
Bakiya qəfil
səfəri

yazısı səh.5-da

Səhət Həbibbəyli

AMEA
prezidentinin
oğlunun şok
məhkəmə
ifadəsi

yazısı səh.3-da

Ramiz Vəliyev

"Zəng edin Xarici
İşlər Nazirliyinə,
görün, belə bir
adam həbs
olunub?"

yazısı səh.12-da

Pezeşkian Azərbaycana gəlir iddiası

İranın Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasının katibi Əli Əkbər Əhmədianın Azərbaycana və Ermənistanla səfərləri prezident Məsud Pezeşkianın Cənubi Qafqazın iki ölkəsinə gözlənilən səfərinə hazırlıq məqsədi daşıyır.

Bunu politoloq Elxan Şahinoğlu qeyd edib.

O bildirib ki, Məsud Pezeşkian bu ay Moskvaya səfər edəcək və rusiyalı həmkarı Vladimir Putinlə strateji sazişi imzalayacaq: "Pezeşkianın il ərzində Azərbaycana da səfərinin reallaşacağını proqnozlaşdırmaq olar. Maraqlı olan Pezeşkianın birinci Azərbaycana, yoxsa Ermənistanla səfər edəcəyidir. O, yalnız Azərbaycana səfər edib Ermənistanla səfəri sonrakı mərhələyə saxlasa, İrandakı mühafizəkarların sərt tənqidinə məruz qalacaq. Ona görə Pezeşkian Əhmədian kimi əvvəlcə Azərbaycana, buradan da Ermənistanla səfər edə bilər".

Soğanın bahalaşmasının səbəbi bilindi

Paytaxt bazarlarında soğanın qiyməti əvvəlki illərlə müqayisədə kəskin artıb. ATV xəbər verir ki, bir ay öncə 50 qəpiyə satılan soğanın kiloqramı 80 qəpik olub.

Soğan əkinə ilə məşğul olan fermerlər bildirib ki, ötən il əkin çox olduğundan əksər fermerlər məhsulu istədikləri qiymətə sata bilməyiblər. Buna görə də ziyanla düşüblər: "Həmişəki illərə nisbətən daha az soğan əkinə edirik. Ona görə ki, verdiyimiz pulu çıxartmaq olmur".

Məsələ ilə bağlı millət vəkili Vüqar Bayramov qeyd edib ki, artıma səbəb fermerlərin plansız işləməsidir: "Aparılan monitorinqlər onu göstərir ki, fermerlər məhsul istehsalını planlaşdırma bilmirlər. Yeni bu, bəzi məhsulların daha çox istehsal olunmasına, bəzilərinin isə az yetişdirilməsinə şərait yaradır. Belə olduqda isə qiymət artımı və azalması kimi hallar baş verə bilər".

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyindən verilən açıqlamaya görə isə fermerlərə hər hansı planla bağlı əkin tövsiyə edilmir: "Fermer ekəcəyi məhsulu və onun miqdarını özü planlaşdırmalıdır. Soğanın qiymətinin artmasına səbəb məhsul azlığıdır. Amma bu, müvəqqətidir".

Bakıda "Yeni Keşlə Bazarı" tikilir

Fevralın 1-nə qədər "Keşlə bazarı" kimi tanınan ticarət mərkəzi sökülməlidir. Söküntü işləri Həsən Əliyev küçəsindən Ziya Bünyadov prospektinə paralel olaraq metronun "Koroğlu" stansiyasına qədər yeni avtomobil yolunun tikintisi ilə əlaqədardır.

"Keşlə bazarı"nın satıcıları üçün Dərnəgüldə yerləşən "Eurohome" tikinti malları bazarında yer ayrılıb. Bu barədə satıcılar "Baku TV"-yə məlumat verib.

"Hazırda orada bizim bazarın tikintisi gedir. Bayrama qədər vaxt verilseydi, yaxşı olardı. Bu boyda bazar oraya necə yerləşəcək?!" - satıcı qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, ticarət mərkəzinin köçürüləcəyi ərazi "Yeni Keşlə bazarı" adlandırılacaq.

Sözgedən bazarda sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan vətəndaşların çoxsaylı müraciətləri nəzərə alınaraq bazarda söküntü işlərinin başlanılması 2025-ci ilin fevral ayının 1-nə qədər təxirə salınıb.

Pensiya artımları niyə fevralda ödəniləcək?

Azərbaycan Prezidentinin imzaladığı sərəncama əsasən, minimum pensiya məbləği gələn aydan 280 manatdan 320 manata çatdırılacaq. Bu o deməkdir ki, minimum pensiya alanlar artıq gələn aydan artırılmış məbləği alaçaqlar. Bu artımlar məhz fevral ayında pensiyaçılara ödəniləcək.

Pensiya artımının indeksləşdirilməsi yanvar ayının 1-dən hesablanırsa da artımlar fevral ayından ödəniləcək. Bunun səbəbləri nədir?

Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramov deyib ki, mövcud qanunvericiliyə əsasən, pensiyalar hər il yanvar ayında əvvəlki ildəki orta aylıq əmək haqqında artım faizinə uyğun olaraq indeksasiya olunaraq artırılır: "Hələlik dəqiq artım faizi belli olmasa da artımlar məhz bu

aydan hesablanır. 2024-cü ilin ilk 10 ayının yekunlarına əsasən, ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqı təxminən 8 faiz artıb. Dəqiq rəsmi göstərici isə gələn ayın əvvəllərində elan ediləcək. 2024-cü ildə orta aylıq əməkhaqqında artımla bağlı rəsmi statistika fevral ayının ilk 10 günündə belli olduğu üçün indeksasiya da məhz o zaman aparılacaq. Pensiya artımları yanvarın 1-dən hesablanır, amma artımlar fevral ayında birlikdə ödəniləcək. Deməli, pensiyaçılar artımları gələn aydan etibarən alaçaqlar. Amma yanvar ayı üçün hesablanmış artım da fevral ayının pensiya məbləğinə əlavə olunacaq".

Bu şəxslər hərbi xidmətdən azad oluna bilər

Azərbaycanda hərbi xidmət çağırış və müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməyə son yaş həddinin endirilməsinin tətbiqi üçün mexanizmlər hazırlanır.

Bu barədə Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətindən "Report"-a məlumat verilib.

Bildirilib ki, yeni mexanizmlər ictimaiyyətə açıqlanacaq. Qeyd edək ki, bir neçə vətəndaş qüvvəyə minən müvafiq dəyişikliklərin hazırda hərbi xidmətdə olan 31-35 yaşlı şəxslərə şamil olunub-olunmayacağı haqda sual ünvanlayıb.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyev hərbi xidmət haqqında müvafiq qanunlara edilən dəyişiklikləri 2024-cü il dekabrın 29-da təsdiqləyib. Həmin dəyişikliklərə əsasən, Azərbaycanda hərbi xidmətə çağırılanlar ilkin hərbi qeydiyyatla alınmış və ya alınmalı olan müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş 18 yaşından 30 yaşınadək Azərbaycanın kişi cinsli vətəndaşları olacaq. Qanun təsdiqlənənə qədər həmin yaş həddi 18 yaşından 35 yaşınadək idi.

Həmçinin müvafiq olaraq Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin müddətli həqiqi hərbi xidmət qulluqçularının xidmət keçmək üçün son yaş həddi 36.5-dən 31.5-ə endirilib.

Vüqar Həşimovun atası dəfn olundu

Mərhum şahmatçı Vüqar Həşimovun atası, polkovnik Qasım Həşimov yanvarın 9-da dəfn olunub.

Qasım Həşimov 1949-cu ildə Goranboy rayonunda anadan olub. Uzun illər Mərkəzi Ordu İdman Klubunun rəisi vəzifəsində çalışıb.

Vüqarın karyerasında onunla birgə addımlayan Qasım Həşimov oğlunun ilk şahmat müəllimi kimi tanınıb. 2014-cü ildən keçirilən və Vüqar Həşimovun xatirəsinə həsr olunan şahmat üzrə superturnirin Təşkilat Komitəsinə rəhbərlik edib. 2016-cı ildə rəhbərlik etdiyi Vüqar Həşimov Şahmat Akademiyasını yaradıb.

Azərbaycanın Əməkdar məşqçisi olan Q.Həşimov 2023-cü ildə Azərbaycanda idmanın inkişafında uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünə layiq görülüb.

Qasım Həşimov Abşeron rayonu, Novxanı kəndindəki fərdi yaşayış evində partlayış baş verməsi nəticəsində xəsarət almışdı. O, yanvarın 8-də müalicə aldığı xəstəxanada vəfat edib.

Bulvar İdarəsinin sabiq sədrinin həbs müddəti uzadıldı

Dənizkənarı Bulvar İdarəsi İdarə Heyətinin korruptsiya ittihamı ilə həbs edilmiş sabiq sədri İlqar Mustafayevin cinayət işi üzrə 4 aylıq ilkin araşdırma müddəti kifayət etməyib. Bu səbəbdən prokuror məhkəməyə təqdimat verib.

Təqdimatda təqsirləndirilən şəxsin həbsdə saxlama müddətinin daha bir neçə ay uzadılması istənilib. Məhkəmə təqdimatı qəbul edib.

Qərara əsasən, İlqar Mustafayevin həbs müddəti 4 ay uzadılıb. Qeyd edək ki, İlqar Mustafayev Baş Prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən həbs edilib. O, 2 milyon manatdan çox mənimləməyə ittiham edilir.

"Talibovsayağı talan" - AMEA prezidentinin oğlunun şok ifadəsi

Ləğv olunmuş Naxçıvan Gömrük Komitəsinin keçmiş sədri Səhət Həbibbəyli: "Ayda 3 milyon 300 min dolları..."

Naxçıvan Muxtar Respublikası (MR) Dövlət Gömrük Komitəsinin keçmiş sədri Səhət Həbibbəyli gömrükdə rüsum kimi toplanan qeyri-rəsmi ödənişlərin - hər ay 2.5-3 milyon dolların rəhbərliyə çatdırıldığını etiraf edib. "AzadlıqRadiosu" xəbər verir ki, bu bilgi gömrük generalının öz ifadəsində əksini tapıb.

Onun dediklərindən belə məlum olur ki, Naxçıvan MR Ali Məclisinin sədri Vəlif Talibova hər il 30 milyon dollardan çox pul çatdırırmış. Generalın sözlərinə görə, toplanan məbləğlər get-gedə artdığından rəhbərliyə çatdırılan pullar da çoxalıb. Məsələn, 2020-ci ildə rəhbərliyə çatdırıldığı pulun miqdarı 34 milyon dollar idisə, növbəti il artıq 38 milyon 400 min dollar olub.

2001-ci ildən Naxçıvan MR gömrük sisteminə inspektor kimi işə başlayan S.Həbibbəyli 10 il sonra komitə sədrinin müavini təyin edilib. O, 2018-ci ilin noyabrından həmin vəzifədə çalışandan sonra sədr vəzifəsini icra etməyə başlayıb. 2019-cu ilin martında isə Naxçıvan MR Ali Məclisinin sədri V.Talibovun fərmanı ilə Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri təyin olunub. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, deputat İsa Həbibbəyli isə o vaxt oğlunun saxlanması haqda iddiaları nə təsdiq, nə də təkzib edib.

"Oğlum bilmirəm haradadır, xəbərim yoxdur. Mənim oğlumla, Naxçıvanda baş verənlərlə bağlı deməyə sözüm yoxdur. Hesab

edirəm ki, övladla bağlı ataya sual verməyin özü etikaya sığmır", - deputat oğlunun saxlanması haqda sualı belə cavablamışdı.

2022-ci il noyabrın 28-də Prezident İlham Əliyev Naxçıvan MR Dövlət Gömrük Komitəsinin ləğvi barədə fərman imzaladı. Fərmana əsasən, onun əvəzinə Naxçıvan Baş Gömrük İdarəsi yaradıldı və bu idarə Dövlət Gömrük Komitəsi strukturuna daxil edildi.

General S.Həbibbəyli ifadəsində 2018-ci ilin noyabrından 2022-ci ilin noyabrınadək komitə sədri işlədiyi dövrdə çatdırdığı pullar barədə bunları deyib: "2018-ci ildə mən sədr təyin olunanda aylıq 2 milyon 500 min dollar olmaqla, ilin sonuna qədər iki aya cəmi 5 milyon dollar çatdırdım. 2019-cu ildə də aylıq 2 milyon 500 min dollardan bir il üçün 30 milyon dollar vermişəm. 2020-ci ildə aylıq 2 milyon 800 min dollar oldu, illik cəmi 34 milyon dollar çatdırmışam. 2021-ci ildə isə aylıq təxminən 3 milyon 200 min dollardan olmaqla, bir il üçün 38 milyon 400 min dollar çatdırmışam. 2022-ci ildə artıq ayda 3 milyon 300 min idi. 10 ay ərzində 33 milyon yığılmışdı. Hamısı da çatdırılıb".

O vurğulayıb ki, rəhbərliyə çatdırılan yüz milyonlarla dolların hamısı qeyri-rəsmi şəkildə toplanan və büdcədən yayındırılan gömrük rüsumları idi.

S.Həbibbəyli bu qaydanı özünün müəyyənləşdirmədiyini, hələ sədrin müavini işlədiyi dövrdən belə olduğunu deyir. Onun sözlərinə görə, komitə sədri təyin ediləndə də çağırış deyiblər ki, əvvəlki qaydada işləməyə davam edəcəklər: "Komitə sədri təyin olunmağım haqda fərman imzalananda rəhbərlik məni qəbul elədi. Dedi ki, işlər əvvəlki qaydada davam etməlidir".

S.Həbibbəylinin dediyinə görə, razılaşma belə olub ki, toplanan pullardan hər ay onun özünə 40 min, müavinlərinə isə 10 min manat çatıb.

Azpolitika.info yazır ki, həmin vaxt Naxçıvan MR Dövlət Gömrük Komitəsinin gömrük tariflərinin tənzimlənməsi və ödənişlər şöbəsinin rəisi Mansur Əsgərov və muxtar respublikanın maliyyə naziri olan Rəfael Əliyev də həbs edilmişdi.

M.Əsgərov və R.Əliyev barəsində həbs-qətimkan tədbiri sonradan dəyişdirilib.

2023-cü ilin aprelindən bəri hər ikisinin işinə Naxçıvan Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə baxılırdı.

Onların birlikdə mühakimə olunmasının bir səbəbi də budur ki, R.Əliyev 2020-ci ildə nazir təyin edilməzdən öncə Gömrük Komitəsində M.Əsgərovun vəzifəsində çalışıb. Ona həm şöbə rəisi, həm də nazir işlədiyi dövrlə bağlı ittihamlar verilib.

Cinayət işinin materiallarında yazılırdı ki, (mənbə-Gununesi.info) Naxçıvan MR-ə gətirilən, ixrac edilən və tranzit nəqliyyat vasitələri ilə keçən mallara dair bilgiler qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada mərkəzləşdirilmiş sistmə daxil edilməli idi. Ancaq Naxçıvan MR Gömrük Komitəsi qanunsuz şəkildə özbaşına alternativ proqram yaradıb və hesabatlar ora daxil edilib. Məhz həmin hesabatdan özləri gerçək durumu biliblər. Büdcəyə isə gələn vəsaitlərin cüzi bölümü köçürülüb.

Özünü qismən təqsirli bilən M.Əsgərov məhkəmədə deyib ki, 2020-ci ildə gömrük tariflərinin tənzimlənməsi və ödənişlər şöbəsinin rəisi təyin olunarkən Naxçıvan MR Gömrük Komitəsinin sədri Səhət Həbibbəyli onu qəbul edərək proqramdankənən rüsumların toplanması və ona çatdırılması barədə tapşırıq verib: "Şöbə rəisləri toplanan pulları sistemlə eyniləşdirmə başa çatandan sonra sistemdən çıxan hesabatla birlikdə idarə rəisinə verirdim. İdarə rəisi də komitə sədrinə çatdırırdı. Komitə sədri idarə rəisinə göstəriş vermişdi ki, gündəlik 5-10 maşın rəsmi proqrama daxil edilsin, qalan maşınlarla qeyri-rəsmi proqrama işlənsin".

M.Əsgərov vurğulayıb ki, toplanan pulun üstündən onun bir manat da götürməyə ixtiyarı yox idi, axı qeyri-rəsmi sistemi də səlahiyyətli şəxslərin hamısı, o cümlədən komitə sədri görür və hesabatlar təqdim olunurdu. Onun sözlərinə görə, işə başladığı vaxtdan davam edən prosesin iştirakçısı olub: "Dövlətin generalının verdiyi tapşırığı icra etmişəm. Sadəcə, şöbə rəisi olduğum iki il ərzində aylıq 3 min manat paket almışam".

M.Əsgərov və R.Əliyevin hər ikisinə bugünlərdə hökm oxunub və şərti cəza verilib.

□ "Yeni Müsavat"

Şəhidin qardaşı niyə intihar edib?

Bir neçə gün əvvəl "Ulduz" stansiyasında relsin üzərinə düşərək xəsarət alan şəxsin kimliyi məlum olub.

Modern.az-ın məlumatına görə, Tovuz rayon sakini 2007-ci il təvəllüdlü Aslanov Saməddin Sakit oğlu intihar etmək məqsədilə özünü qatarın altına atıb.

Sosial şəbəkələrdə yayılan məlumata görə, intihar edən gənc 1-ci kurs tələbəsi olub. O, Vətən müharibəsi şəhidi Babək Aslanovun qardaşıdır.

Saməddin intihar etməzdən əvvəl sosial şəbəkədə paylaşım edib və ağır psixoloji vəziyyətdə olduğunu, intiharına görə heç kimin günahkar olmadığını bildirib.

Qeyd edək ki, ötən gün gəncin ağır vəziyyətdə olduğu bildirilsə də, "Qafqazinfo" onun vəfat etdiyini yazıb.

Vəkilə hökm oxundu

Vəkil Babək Rzayevin barəsində olan cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşıb.

APA xəbər verir ki, Naxçıvan Şəhər Məhkəməsində keçirilən prosesdə hökm oxunub.

Hökmə əsasən, Babək Rzayev 3 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, Bakı şəhərində yerləşən "Kamandar Nəsimov və partnyorları" vəkil bürosunun vəkil Rzaev Babək Vahid oğlu barəsində Naxçıvan Muxtar Respublikası Prokurorluğunda toplanmış materiallar əsasında cinayət işi başlanıb.

Babək Rzayevin muxtar respublikada müvafiq məhkəmənin icraatında olan cinayət işi üzrə özünün həqiqi və ya güman edilən təsir imkanlarından istifadə edərək müvafiq vəzifəli şəxsin qərarına təsir etmək imkanına malik olmasını vətəndaşlara bildirməklə 2024-cü ilin iyun ayı ərzində müxtəlif məbləğlərdə müqavilədən kənar pul vəsaitini tələb edib alması sübut olunub.

İş üzrə toplanmış sübutlar əsasında Babək Rzayev Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 312-1.1-ci (vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmə - nüfuz alveri) maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilərək ittiham elan olunub.

249 "voyenkom" əməkdaşının suçu

Ötən il Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin 249 əməkdaşı məsuliyyətə cəlb edilib.

Bu barədə xidmətin yaydığı məlumatda deyilir.

Qeyd olunub ki, "Korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə dair 2022-2026-cı illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nın təsdiq edilməsi haqqında sərəncama uyğun olaraq Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti tərəfindən korrupsiyaya qarşı mübarizə və şəffaflığın artırılması istiqamətində kompleks tədbirlər, o cümlədən normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi sahəsində müvafiq işlər davam etdirilib.

Belə ki, qanunvericiliyin tələblərini pozmuş vəzifəli şəxslər barəsində xidməti yoxlamalar aparılaraq 2023-cü ildə 78, ötən ildə 249 əməkdaş barəsində intizam tənbehi və təşkilati-ştat tədbirləri görüldü, o cümlədən 13 əməkdaş mənfəi motivlə ehtiyata buraxılıb və əmək müqaviləsinə xitam verilib. 2023-cü ildə 15 fakt üzrə 22, 2024-cü ildə isə 51 fakt üzrə 95 nəfər barəsində toplanmış materiallar Baş Prokurorluğa göndərilib.

BMT İlham Əliyevin müraciətini rəsmi sənəd kimi yayıb

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Katibliyi, Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin 2024-cü il 5-6 dekabr tarixlərində Bakı şəhərində “Qayıdış hüququ: Ermənistandan zorla çıxarılmış azərbaycanlılar üçün ədalətin təmin edilməsi” mövzusunda keçirilmiş ikinci beynəlxalq konfransın iştirakçılara müraciətini və konfransın yekun sənədini BMT Təhlükəsizlik Şurasının və Baş Assambleyasının rəsmi sənədləri kimi yayıb.

Bu barədə “Report”a Qərbi Azərbaycan İcmasından bildirilib.

Qeyd olunub ki, qərbi azərbaycanlıların öz doğma torpaqlarına geri qayıdışı ilə bağlı məsələni hər zaman diqqətdə saxlayan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin konfrans iştirakçılara müraciətinin BMT-nin rəsmi sənədi kimi yayılması, Qərbi Azərbaycan mövzusunun beynəlxalq gündəlikdə profilinin artması baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Eyni şəkildə, konfransın yekun sənədinin BMT-nin rəsmi sənədi kimi yayılması, Qərbi Azərbaycan İcmasının mötəbər qurum kimi beynəlxalq aləmdə qəbul edilməsi və konfransın nəticələrinin beynəlxalq aləmə çatdırılması baxımından səmərəli addım olub. Bu sənədlərin yayılması, sözügedən illik beynəlxalq konfransın qayıdış hüququ və ümumiyyətlə, beynəlxalq humanitar hüquq sahəsində beynəlxalq aləmdə ən mühüm platformalardan biri kimi qəbul edilməsinə böyük töhfə verir.

Xatırladaq ki, sözügedən sənədlərin yayılması ilə İcmanın təşəbbüsü ilə BMT-nin rəsmi sənədləri kimi yayımlanmış sənədlərin sayı 10-a çatıb.

Qərbi Azərbaycan İcması sülh yolu ilə, təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə qayıdış məsələsini beynəlxalq qurumların gündəliyinə təqdim etməkdə davam edəcək. İcma bir daha Ermənistan hökumətini sələflərinin başlatdığı irqi ayrı-seçkilik siyasətindən əl çəkməyə, beynəlxalq hüquq çərçivəsində öhdəliklərini yerinə yetirməyə, Qərbi azərbaycanlıların qayıdışına şərait yaratmağa və bu məqsədlə Qərbi Azərbaycan İcması ilə dialoqa başlamağa çağırır.

Ermənistandan Aİ-yə üzvlüklə bağlı qərar

Ermənistan hökuməti ölkənin Avropa İttifaqına üzvlüyü prosesinin başlanılması barədə qərar layihəsini təsdiq edib. TASS xəbər verir ki, sözügedən məsələ dünən Ermənistan hökumətinin iclasında müzakirə edilib.

Bildirilib ki, növbəti mərhələdə sözügedən məsələ cari ayın sonunda parlamentdə müzakirəyə çıxarılaçaq.

İclasda iştirak edən Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan qeyd edib ki, bu, hələ Ermənistanın Avropa İttifaqına üzvlüyü demək deyil, çünki sözügedən məsələ ilə bağlı qərar yalnız referendum yolu ilə qəbul edilə bilər: “Lakin qeyd etmək lazımdır ki, referendumdan əvvəl müəyyən addımlar atmalı, Avropa İttifaqı ilə yol xəritəsini müzakirə etməliyik”.

Məlumdur ki, Avropa Şurası Parlament Assambleyası (AŞ PA) ötən il yanvarın 24-də Azərbaycan nümayəndə heyətinin 2025-ci ilin yanvar sessiyasına qədər səsvermə hüququndan məhrum edilməsinə dair qətnamə qəbul edib.

Qərarı dörd əsas səbəbə əsaslanaraq Azərbaycan nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərinin məhdudlaşdırılması şəklində qəbul edilib. Bu səbəblər arasında 2023-cü ildə Azərbaycanın AŞ PA məruzəçilərinin Laçın dəhlizinə daxil olmasına icazə verməməsi, insan hüquqlarının pozulmasının davam etməsi, siyasi məhbusların sayının artması və AŞ PA-nı 7 fevral prezident seçkilərini qiymətləndirməyə dəvət etməkdən imtinası vardı. Sənədin 76 deputat lehinə, 10 deputat əleyhinə səs verib, 4 deputat bitərəf qalıb. Yalnız Ukrayna və Türkiyənin nümayəndələri Azərbaycanı dəstəkləyib, qətnamənin əleyhinə çıxış ediblər.

Elə həmin gün Azərbaycan nümayəndə heyəti Avropa Şurası Parlament Assambleyası ilə əməkdaşlığı və təşkilatda iştirakını qeyri-müəyyən müddətə dayandırmaq qərarına gəlib, nümayəndə heyəti bununla bağlı bəyanat verib. Azərbaycanlı deputatlar verdikləri qərarı qurumda Azərbaycanla bağlı irəli sürülən qətnamənin ölkəyə qarşı “qarayaxma kampaniyası” olması ilə əlaqələndiriblər. “AŞ PA-da mövcud olan dözülməz irqçilik, Azərbaycanofobiya və İslamofobiya mühiti fonunda Azərbaycan nümayəndə heyəti AŞ PA ilə əməkdaşlığı və təşkilatda iştirakını qeyri-müəyyən müddətə dayandırmaq qərarına gəlib”, - bəyanatda bildirilib.

Azərbaycan 2001-ci ildə Avropa Şurasına üzv olanda ümid edirdi ki, təşkilatın köməyi ilə pozulan hüquqlarını, ərazi bütövlüyünü bərpa edə bilər. Lakin 30 il ərzində heç bir effektiv nəticə olmadı. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra isə ölkəmizə qarşı total hücum başlandı və proses hələ də davam edir. Frank Şvabe və onun kimi bəzi deputatların fəaliyyəti AŞ PA-da böhranı daha da dərinləşdirir. Faktiki olaraq, təşkilatın ölkəmiz əleyhinə qəbul etmək istədiyi qərarlar onun prinsip və normalarına ziddir.

Azərbaycan 2001-ci ildə Avropa Şurasına üzv olanda ümid edirdi ki, təşkilatın köməyi ilə pozulan hüquqlarını bərpa edə, ərazi bütövlüyünü təmin etməyə müvəffəq ola bilər. Lakin 30 il ərzində gör-düyü və müşahidə etdikləri

AŞ PA-nın kritik yanvar sessiyası - Bakının son qərarı...

Qurumun bir neçə gündən sonra başlayacaq iclasında Azərbaycana yeni hücum gözlənilir; deputat və hüquq müdafiəçiləri ehtimallarını açıqladılar

bunun əksini üzə çıxardı. Nəhayət, Azərbaycan 44 günlük müharibə ilə öz ərazi bütövlüyünü təmin edəndən sonra ölkəmizə qarşı total hücum başladı və bu proses hələ də davam edir. Frank Şvabe və onun kimilərin fəaliyyəti AŞ PA-da böhranı daha da dərinləşdirməkdədir. Faktiki olaraq, AŞ PA-nın ölkəmiz əleyhinə qəbul etmək istədiyi qərarlar təşkilatın prinsip və normalarına zidd addımdır. Azərbaycanın bununla barışması, təbii ki, mümkün deyil. Ölkəmiz hazırkı fəaliyyətinə görə Avropa Şurası ilə yollarını tamamilə ayırmaq barədə də düşünür.

AŞ PA-nın bir neçə gündən sonra başlayan yanvar sessiyasında Azərbaycana yeni hücum gözlənilir. Hələ iki ay əvvəl anti-Azərbaycan xoruna başçılıq edən Almaniyanın AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Frank Şvabe yanvar sessiyasında Bakıya qarşı sərt siyasətin davam etdirilməsinə çağırış etmişdi. Bellidir ki, Şvabe Azərbaycanın bir il müddətinə AŞ PA-da səs hüququndan məhrum edilməsinin təşəbbüskarlarından biridir. Onun xüsusilə də Azərbaycan və Türkiyə əleyhinə mövqeyi erməni lobbisinin “maddi təsiri” altında olduğuna şübhə yeri qoymur. Ötən ay almaniyalı deputat Azərbaycanın yanvar sessiyasında AŞ PA-dan uzaqlaşdırılacağı ilə təhdid etmişdi. “Azərbaycan nümayəndə heyəti “hazırkı şəraitdə” bu qurumla əlaqə

ləri bərpa etməyi düşünmür. Azərbaycanın AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin sabiq sədri Səməd Seyidov “BBC News”-a müsahibəsində bu qurumu “hələ də Azərbaycana qarşı tamamilə obyektivlikdən uzaq olan mövqe” sərgiləməkdə” ittiham edib. Səməd Seyidov hesab edir ki, öz daxilində “böhran yaşayan” bir qurum Azərbaycanla, eləcə də digər ölkələrlə bağlı hansısa bəyanat verə bilməz.

Deputat Arzuxan Əlizadə də “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, AŞ PA-da Azərbaycan əleyhinə çıxışlar gözlənilir: “Bizim bu qurumla olan münasibətlərin pisləşməsi Azərbaycanın ucbatından baş verməyib. Bu qurumun deputatlarının əksəriyyəti səsvermə haqqımızı əlimizdən alan qətnamə çıxarıb. Ancaq biz əlaqələrin düzəlməsini gözləyirik, qərəzli mövqedən geri çəkilmələrinə ümid edirik. Əgər AŞ PA-da bu dəfə Azərbaycana qarşı demarş olmasa, yumşaldıcı mövqe sərgilənsə, gec-tez münasibətlər normalaşacaq, nümayəndə heyətimizin səsvermə hüququ bərpa ediləcək”.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə isə qeyd etdi ki, hələlik nümayəndə heyətinin AŞ PA-ya qayıdışı gözlənilmir: “Səməd Seyidovun açıqlamasından da məlum olur ki, Azərbaycan bu qurumun addım atmasını gözləyir. Avropa Şurası əsassız və ədalətsiz

qərar verib. İndi də bizdən gözləyirlər ki, fəaliyyətimizi bərpa edək. Azərbaycanın səsvermə mandatı əlindən alınbsa, orada hansı iştirak ola bilər? AŞ PA bu sanksiyanı aradan qaldırmalıdır, Azərbaycanla münasibətlərə yenidən baxmalıdır”.

Ç.Qənizadə vurğuladı ki, AŞ PA-da satqın, erməni diasporunun əlinə baxan deputatlar var: “Onlar ermənilərin dərdini çəkmirlər, sadəcə, pula xidmət edirlər. Azərbaycan adekvat addım atıb və fəaliyyətini dondurub. AŞ PA qərəzindən əl çəkməli və tələblərimizi yerinə yetirməlidir”.

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu da əlavə etdi ki, AŞ PA işğalçı Ermənistanla təzyiq etməli olduğu halda, keçmiş Laçın dəhlizi ilə bağlı Azərbaycana veto qoyur. Onun sözlərinə görə, “status-kvo” davam edəcək və bu şərtlər çərçivəsində nümayəndə heyətimizin orada iştirakı mümkün deyil: “Azərbaycan Prezidenti də bəyan edib ki, qarşı tərəf ilk addımı atmalıdır. Bu da səsvermə mandatının bərpa edilməsidir. Bundan sonra nümayəndə heyətimiz sessiyalara qoşula bilər. Yanvar iclaslarında Azərbaycanla bağlı növbəti çıxışların olacağı, ittihamlar səslənəcəyi ehtimalı yüksəkdir. Şvabe və digər deputatlar anti-Azərbaycan xəstəliyinə tutulublar. Onlar korrupsiyaya bulaşmış, erməni lobbisi-nə bağlı adamlardır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Iran Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasının katibi Əli Əkbər Əhmədian Azərbaycana səfər edib. Məlumatla görə, Əhmədian Cənubi Qafqaza regional səfəri çərçivəsində təhlükəsizlik diplomatiyası istiqamətində və siyasi-təhlükəsizlik əlaqələrini gücləndirmək məqsədilə Azərbaycana səfər edib. İran Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasının katibi Ermənistanla da səfər edəcək. İRNA-nın məlumatına görə, Əhmədian İrəvanda Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyanla görüşəcək.

"Yeni Müsavat"ın siyasət şöbəsi yazır ki, yanvarın 8-də Prezident İlham Əliyev İran İslam Respublikasının Milli Təhlükəsizlik üzrə Ali Şurasının katibi Əli Əkbər Əhmədianı qəbul zamanı xalqlarımızın çox sıx tellərlə bir-birinə bağlı olduğunu deyib, iki dövlət arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin inkişafının vacibliyini vurğulayıb. Dövlət başçısı bildirib ki, ölkəmiz İran İslam Respublikası ilə əlaqələrin bütün sahələrdə inkişafına həmişə xüsusi əhəmiyyət verir. İranda yeni prezident seçkilərindən sonra Azərbaycanın bir neçə yüksək səviyyəli nümayəndə heyətinin bu ölkəyə səfər etdiyi məmnunluqla xatırlanıb. Prezident Ermənistanın işğal dövründə mədəni və dini abidələrimizi təhqirə məruz qoyduğunu Əhmədianın diqqətinə çatdırıb. Görüşdə bildirilib ki, yaxın gələcəkdə Azərbaycanla İran arasında hökumətlərarası komissiyanın növbəti iclası keçiriləcək. İclas çərçivəsində dövlət başçıları tərəfindən qeyd olunan konkret layihələrin müzakirəsi baxımından əlverişli imkanın olacağına ümidvarlıq ifadə edilib.

Qeyd edək ki, İran Ali Milli Təhlükəsizlik Şurası əsas qərar qəbul edən mərkəzlərdən biridir. Qurum dövlətin müdafiə və təhlükəsizlik siyasətini formalaşdırmaq, təhlükəsizlik tədbirləri ilə bağlı siyasi, kəşfiyyat, sosial, mədəni və iqtisadi fəaliyyətləri əlaqələndirmək səlahiyyətinə malikdir. Təhlükəsizlik Şurasına hökumətin icra, qanunverici və məhkəmə qollarının başçıları, ordunun

baş qərargah reisi, xarici, daxili, kəşfiyyat nazirləri, eləcə də SEPAH rəhbərləri daxildir. 1961-ci ildə İranın Kirman şəhərində anadan olan Əhmədian hərbi karyerasına 1997-ci ilin avqustunda SEPAH dəniz qüvvələrinin komandanı kimi başlayıb. 2000-ci ilin iyulunda o, SEPAH-ın Birləşmiş Qərargah reisi vəzifəsini tutdu və 2007-ci ilin sentyabrında onu briqada generalı Məhəmməd Hicazi əvəz etdi. Əhmədian işlədiyi müddətdə İmam Hüseyn İnqilab Keşikçiləri Universitetinin rəhbəri və İnqilab Keşikçiləri Korpusunun Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri kimi mühüm vəzifələrdə də çalışıb. 2023-cü ilin mayında İran prezidenti İbrahim Rəisi general Əli Əkbər Əhmədianı ölkənin Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasının yeni katibi təyin edib. Rusiya mediası onun haqda yazır ki, hicabın səhv geyindiyi iddia edilən gənc qızı öldürəndən sonra İranda kütləvi etirazların yatırılmasında əsas rollardan birini Əhmədian üstlənib.

Onu da deyək ki, İranın son zamanlarda beynəlxalq arenada ritorikasını kəskin şəkildə yumşaltdığı müşahidə olunur. Bəzi ekspertlərin fikrincə, buna səbəb ABŞ-da Tehrana qarşı mövqeyi ilə bilinən Donald Trampın təkrar hakimiyyətə gəlməsidir. Belə ki, İran rəhbərliyi bu yolla Vaşinqtonla münasibətlərdə gərginliyin dərcəsini azaltmağa çalışır. Çünki yanvar ayında Ağ Evdə yeni hökumət fəaliyyətə başladıqdan sonra gözlənilən ilk qərarlardan biri də Tehrana qarşı sanksiyaların artırılmasıdır.

İranın sirli generalının Bakıya qəfil səfəri

Prezident qonşu ölkənin Təhlükəsizlik Şurasının katibini qəbul edərkən bəzi mesajlar verdi; İranda kütləvi etirazların yatırılmasında əsas adamlardan biri olan Əhmədian Azərbaycan və Ermənistandan hansı təminatı almaq istəyir?

Trampın seçilməsi məlum olduqdan sonra daha da ehtiyatlı siyasət yeritməyə başlaması məhz buna hesablanmış addımlardır. İran rəsmisinin Trampın andıçməsindən əvvəl bölgəyə səfərində Azərbaycan və Ermənistandan hansı təminatları almaq istəyir?

Professor Qabil Hüseynlinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, iranlı generalın Bakıya səfəri Prezidentin bir gün əvvəl İranla bağlı səsləndirdiyi tənqidlərdən dərhal sonraya təsadüf edir. Q.Hüseynlinin fikrincə, bu səfərlə Tehra-

nın münasibətləri yumşaltmaq cəhdi də ola bilər. "Xameneinin Ərdəbil nümayəndəsinin çərçivəsində göstərir ki, İranda dini rejimlə hökumət arasında bəzi baxış fərqləri var. Hökumət Azərbaycanla əlaqələri korlamaqda maraqlı görünür. Lakin SEPAH bədxah əməllərini davam etdirir. İstisna etməm ki, Əhmədianın gəlişi gərginlik fazasının artdığını imkan verməməyə hesablanıb", - deyər professor belə şərh edir. Onun sözlərinə görə, Bakıdan sonra İrəvana getməsi də İranın Azərbaycana diqqəti-

dir. Q.Hüseynli TŞ katibinin Cənubi Qafqaz ziyarətini həm də regiondakı proseslərlə əlaqələndirir: "Amma onun Ermənistanla Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı İrəvanın qulağına xoş gələcək fikirlər səsləndirməsini gözləyirəm. Daha əvvəl də Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı İran tərəfinin açıqlaması yanlış anlaşılmışdı. Yeni Tehranın bu layihəyə münasibəti dəyişməyib və koridorun açılmasına qarşıdır. Ona görə Əhmədian Ermənistanla bu barədə bəyanatlar verə bilər. Eyni zamanda təhlükəsizliklə bağlı hansısa açıqla-

maları gözlənilir. Məsələn, təəcüblənərkən ki, "Ermənistanın təhlükəsizliyi İranın təhlükəsizliyidir" desin. Az əvvəl də belə bəyanatlar olmuşdu".

Politoloq Qərbin regionda təsirlərinin artdığını müşahidə edən İran, dost-qardaş saydığı Ermənistanın bu prosesdəki roluna görə ona "gözün üstə qaşın var" demir: "Avropa Birliyinin missiyasını bölgəyə gətirən Ermənistanıdır. ABŞ-la birgə hərbi təlimlər keçirən də Ermənistanıdır. Və bu güc mərkəzləri 40 ildən çoxdur ki, İranı sanksiya altında saxlayırlar. Ermənistanın isə bölgəyə bu qüvvələri yerləşdirməsinə Tehran susur. Ona görə böyük bir riyakarlığın şahidiyik. Əhmədian, görünür, bəzi dəqiqləşmələr aparmaq niyyətindədir. Elə olmasaydı, hər iki ölkəyə səfərlər etməzdi. Bu dəqiqləşdirmə əsasən Zəngəzur dəhlizi ilə bağlıdır. Nəzərə almaq lazımdır ki, ABŞ-ın yeni lideri İrana aqressivasi ilə fərqlənir. Onun dövründə dəhlizin açılması baş tutarsa, İran və Rusiyasız gerçəkləşə bilər. Qərb sanksiya tətbiq etdiyi bu dövlətlərə logistika, nəfəslik vermək istəmir".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Təbrizdə əyalət mollası Amuliyə şillə kimi cavab

Yayılan fotoların üzərində "Yaşasın Qarabağ qəhrəmanı Əliyev başqan!" və "Yaşasın Şam fatehi Ərdoğan reisi!" yazılıb

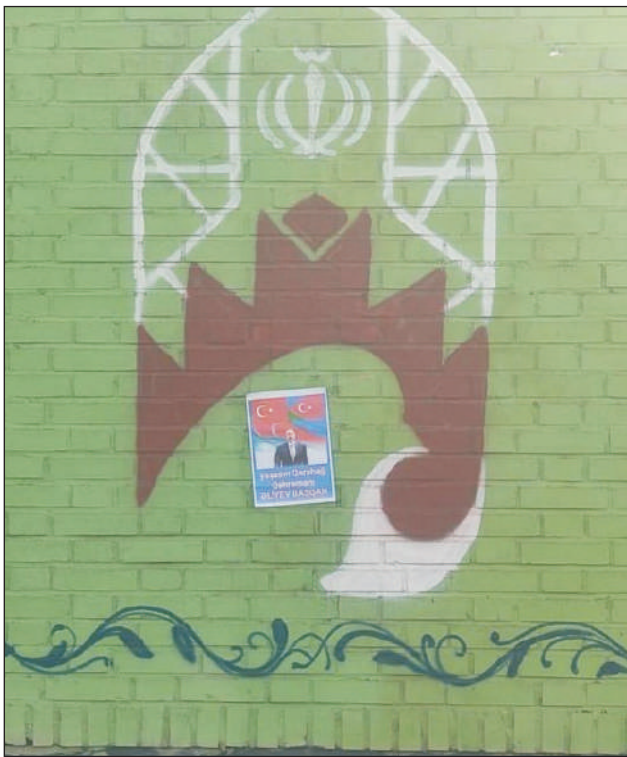
Güney Azərbaycan İranın ali rəhbərinin Ərdəbil vilayəti üzrə nümayəndəsi, Ərdəbilin imamcüməsi Seyid Həsən Amulinin və əlaltılarının bəyanatlarına Təbrizdə la-yıqlı cavab verilib.

"Azad İran" Telegram kanalı xəbər verir ki, Təbrizdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyənin dövlət başçısı Rəcəb Təyyib Ərdoğanın şəkilləri şəhərin müxtəlif yerlərində divarlara vurulub.

Fotoların üzərində "Yaşasın Qarabağ qəhrəmanı Əliyev başqan!" və "Yaşasın Şam fatehi Ərdoğan reisi!" yazılıb.

Güney Azərbaycan Milli Hərəkatının fəalları belə bir etiraz aksiyası ilə Seyid Həsən Amuli və onun əlaltılarının Azərbaycan və Türkiyə liderlərinə qarşı təhqiramiz ifadələrinə öz etirazlarını bildirdilər. Eyni zamanda Türkiyə və Azərbaycana dəstəklərini bəyan etməyə çalışıblar.

Yada salaq ki, dekabrın 29-da İranın Ərdəbil şəhərində 500 il əvvəl Səfəvi və

Osmanlı imperiyaları arasında baş verən Çaldıran döyüşünün anım mərasimi keçirilib. Tədbirdə Türkiyə və Azərbaycana, həmçinin hər iki ölkənin prezidentlərinə qarşı ittihamlar səsləndirilib.

Bundan sonra İranın Azərbaycandakı səfirliyinin rəsmisi Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb. XİN həm də İrana sərt xəbərdarlıq edib.

Prezident İlham Əliyev də yerli televiziyalara müsahibəsində bu məsələyə sərt möv-

qe bildirib, deyib ki, İran Azərbaycandan üzr istəməlidir.

Dövlət başçısı İranın ali dini liderinin Ərdəbil vilayəti üzrə nümayəndəsi Seyid Həsən Amelinin də qatıldığı tədbirdə Azərbaycan və onunla bağlı səslənmiş ifadələri "təhqir" adlandırıb. "O ki qaldı əyalət mollasının bizə qarşı nifrət münasibətinə, bu, birinci dəfə deyil. Ərdəbil şəhərinin o mollası dəfələrlə Azərbaycana, Azərbaycan xalqına qarşı təhqiramiz ifadələr işlədib, o cümlədən mənə qarşı... Burada sual ondan ibarətdir ki, onu o vəzifəyə təyin edən adam buna necə münasibət göstərir. Axı o, özbaşına gəlib orada oturmayıb. Onu kim təyin edir, biz yaxşı bilirik. Onun reaksiyası nədir, o, bunu dəstəkləyir, yoxsa yox və Azərbaycandan kim üzr istəyəcək? Üzr istəyəcəklər, yoxsa yox?" Dövlət başçısı deyib ki, baş verənlərlə bağlı İranın Xarici İşlər Nazirliyinin açıqlamasındakı "təəssüf hissi" kifayət deyil: "Burada açıq təhqir olub: həm Türkiyə, həm Azərbaycan prezidentləri, həm bizim xalqlar. Bu, əlbəttə ki, qe-

buledilməzdir. Ona görə biz hesab edirik ki, o əyalət mollası cəzalandırılmalıdır. Ən azı vəzifəsindən qovulmalıdır və Azərbaycandan üzr istəməlidir".

Seyid Həsən Amuli İranın ali dini lideri Ayətullah Xamenei tərəfindən Ərdəbilə nümayəndə təyin edilib. Bugün-lərdə isə belə məlumat yayıldı ki, Amulinin əsl Livandandır.

Bu barədə Amulinin farsca tərcümeyi-halında bildirilir. Amulinin avtobiografiyasında onun nəslinin Səfəvilər dövründə Livanın Cəbəl Amul (Amil) ərazisindən Ərdəbilə köçmüş Sədat Cəbəl Amuli nəslindən olduğu yazılıb. Hətta Cəfər Mühacirinin "Əl-Hicra əl-İmiliyyə fi dövrə

əs-Səfəviyyə" adlı əsərində də Amulinin kökünün Livanlı olmasına barədə məlumat verilir.

Livandakı Cəbəl Amul bölgəsində isə ermənilər kompakt halda yaşayırlar.

Həsən Amuli özü də bir neçə il öncəki xütbələrinin birində türk (azərbaycanlı) deyil, əslinin Livan ermənisi olduğunu fəxrətlə bildirmiş, "milliyyətin onun üçün əhəmiyyət daşımadığını" vurğulamışdı.

Qeyd edək ki, Həsən Amuli bu cür qələti ilk dəfə deyil, İran mollası vaxtaşırı olaraq Azərbaycan əleyhinə çıxışları ilə tanınır.

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

"İndi heç kimə sirr deyil ki, yeni dünya nizamı formalaşdırılır. Hesab edirəm ki, biz bu prosesin başlanğıcındayıq, bir çox boşluqlar yaranmaqdadır və yaranacaq. İkinci Dünya müharibəsindən sonra yaranmış sistem artıq öz potensialını itirib. Bunu bir çox yerlərdə gedən proseslər, münaqişələr, müharibələr və sair hadisələr göstərir. Eyni zamanda aparıcı Qərb ölkələrində siyasi və mənəvi böhran da göz qabağındadır". Prezident İlham Əliyev yanvarın 7-də yerli televiziya kanallarına müsahibəsində belə deyib.

Dövlət başçısı deyib ki, bu gün Qərbin üzleşdiyi vəziyyəti ən çox tənqid edən Qərbin aparıcı ölkəsinin seçilmiş prezidentidir, haqlı olaraq tənqid edir. Çünki bu sistem artıq tükenib: "Bunu mən demirəm. Bunu Amerikanın bir neçə gündən sonra prezidenti olacaq cənab Tramp deyir. Təbii olaraq, bu boşluqlar daha da genişlənəcək və burada yeni aktorun, yeni ciddi oyunçunun ciddi gündəliklə daxil olması zərurətdir".

Prezidentin müsahibəsində o mesaj aydın verilir ki, Azərbaycan regionun aparıcı ölkəsi kimi məsuliyyət nöqtəyi-nəzərindən xüsusi çəkiyə malikdir və bölgədə proseslərin fəal iştirakçısı olmalıdır. Əlbəttə ki, yeni nizam ədalət prinsipinə əsaslanmalıdır: suverenlik, müstəqillik, bir-birinin işlərinə qarışmamaq, müxtəlif bəhanələrlə ölkələrin daxili vəziyyətini gərginləşdirmək kimi vacib nüansları əks etdirir. Bu, həm də yeni dünya düzenində Azərbaycanın təklif etdiyi xarici siyasət xəttidir. Geostrateji mövqeyi, bölgədə xab olması, yeni nəqliyyat və energetika xəritəsi yaratması, Asiya ilə Avropanı birləşdirməsi Azərbaycanın önəmini bir daha artırır. Bəzi Avropa ölkələrindən fərqi olaraq Azərbaycanın müstəqil siyasəti haqlı olaraq ona rəğbəti daha da artırır və yeni dünya nizamı tam formalaşma prosesinə düşəndə Azərbaycanın mövqeyi də nəzərə alınacaq. Beləliklə, Prezident Avropada permanent siyasi-mənəvi böhran səbəbindən bu qitənin global güc, cazibə mərkəzi rolunu itirməkdə olduğunu diqqəti cəlb edib.

Deputat Zər Badamov fikirlərinə Prezidentin sitatı ilə başladı: "7 yanvarda Prezident İlham Əliyev Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin

necə inkişaf edəcəyi ilə bağlı fikirləri bildirəndə qeyd etdi: "Cənab Tramp tamamilə yeni gündəliklə hakimiyyətə gəlir və onun birinci dönəmində Amerika-Azərbaycan əlaqələrində hər hansı bir problem yaşanmadı. Mən hesab edirəm ki, əgər hər iki tərəf maraqlı olsa, biz Amerika-Azərbaycan əlaqələrini strateji səviyyəyə qaldıra bilərik".

Trampın birinci hakimiyyəti dövründə münasibətlərimiz yüksək səviyyədə inkişaf edirdi. O cümlədən 44 günlük Vətən müharibəsini də Trampın hakimiyyəti dövründə apararaq torpaqlarımızı 30 illik erməni işğalından azad etdik. Amma Co Baydenin hakimiyyətə gəlişi Azərbaycan-ABŞ münasibətlərində uçurum yaratdı. Çünki Bayden hakimiyyətində Azərbaycana qarşı münasibətdə səmimiyyət yox idi. Onlar dediyi sözün arxasında dayanmır və ölkəmizə qarşı ikili standartlardan yanaşırdı. Məsələn, Azərbaycan Əfqanıstan-da NATO missiyasının tərkibində iştirak edəndə 907-ci düzəlişi aradan qaldırılmışdı. Amma missiya başa çatdı ki, həmin düzəlişi yenidən qüvvəyə mindirdi.

Bayden hakimiyyəti ABŞ-dakı erməni lobbisinin təsiri altında idi. Ona görə də ermənipərəst siyasət yürüdərək Milli Konqresdə Azərbaycana qarşı sanksiyalar tətbiq olunurdu. Pelosi xala erməni lobbisinin təşkilatçılığı ilə Ermənistanla səfərə gəlmişdi. Bayden hakimiyyəti Soros tərəfindən idarə olunurdu. Ona görə də prezidentliyinin son günlərində Sorosu yüksək mükafatla təltif etdi. Məhz həmin Sorosun fondu Azərbaycanda radikal müxalifəti, QHT-ləri maliyyələşdirməklə siyasi sabitliyi pozmağa və Ukraynada və

Azərbaycanın yeni vizyonu

Azərbaycan regionun aparıcı ölkəsi kimi məsuliyyət nöqtəyi-nəzərindən xüsusi çəkiyə malikdir və bölgədə proseslərin fəal iştirakçısı olmalıdır

digər ölkələrdə nail olunduğu çirkin ssenariləri ölkəmizdə reallaşdırmağa çalışırdı.

Azərbaycan öz ərazilərini işğaldan azad etdiyinə görə Bayden administrasiyası tərəfindən ittiham olunurdu. Prezident İlham Əliyev müsahibədə bu məsələyə də toxunaraq açıq şəkildə qeyd edir: "Amerika nümayəndələrinə dəfələrlə deyirdim və açıq da deyirdim, mətbuatda da, siz Ukraynanın ərazi bütövlüyünü iki illik dəstəkləyirsiniz, silahlar verirsiniz, milyardlarla pul verirsiniz. Biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmişik, niyə siz bizi cəzalandırmaq istəyirsiniz? Buna cavab verin. Cavab da yox idi. Cavab da bəlidir ki, bu, ikili standartlardır". Bəli, Bayden hakimiyyətinin ədalətsiz mövqeyi Azərbaycan-ABŞ münasibətlərində çat yaratdı, həm də ABŞ-ın dünyadakı nüfuzunu sarsıtdı. İndi isə yeni bir dövrə qədəm

qoyulur. Tramp ailə dəyərlərinə yüksək dəyər verən, münasibətlərdə obyektivliyi qoruyan şəxsdir. Azərbaycan Cənubi Qafqazın aparıcı ölkəsidir. Tramp hakimiyyəti dövründə ABŞ Azərbaycanın həyata keçirdiyi beynəlxalq layihələrə dəstəyini vermişdi. Yeni Tramp iş adamıdır və münasibətlərdə qarşılıqlı hörmət və fayda prinsipi əsas tutur. Bu baxımdan Azərbaycan ABŞ münasibətləri yeni bir dövrə qədəm qoya və strateji tərəfdaş səviyyəsinə qalxa bilər. Amma hər şeyi zaman göstərəcək".

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva yeni dünya nizamının formalaşdırılması prosesindən söz açdı: "44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın qələbəsi bütün dünyada layları yerindən oynatdı. Ən əsası, yeni dünya düzeninin formalaşdırılması prosesini sürətləndirdi. Yeni dünya düzeninin formalaş-

ması prosesində regional ölkələrin milli təhlükəsizlikləri ilə bağlı çox ciddi problemlər ortaya çıxmışdır. Bu da dünya nizamındakı hazırkı mexanizmlərin ümumişləklilikdən çıxması ilə əlaqədardır. Böyük güclər İkinci Dünya savaşıdan sonrakı mexanizmləri çeynədikləri üçün qütblər arası savaş daha da şiddətlənir. Bu da üçüncü dünya müharibəsi amilini qaçırmaz edir. Azərbaycan Prezidentinin jurnalistlərə açıqlamasında bu istiqamətdə səsləndirdiyi fikirlər acı realılıqların təzahürüdür. İndi bizi çox çətin bir mərhələ gözləyir. Biz Türk Birliyi çətinliyi altında varlığını davam etdirməliyik. Türk xalqlarının və dövlətlərinin növbəti periodda varlığını sürdürməsi üçün bu qaçılmazdır. Azərbaycan isə bu mərhələdə aparıcı rol oynayır. Bizim regionda aparıcı körpü rolunu oynamağımız təkcə Türk dünyası üçün deyil,

eləcə də bütün region üçün önəmimizi artırır. Çoxqütblü dünyaya keçid dönəmində bütün qütblər Azərbaycanı öz yanında görmək istəyir. Rəsmi Bakı isə bu yolda qətiyyətli davranaraq öz çətinliyi formalaşdırmaq üçün çalışır. Bakı bütün istiqamətlərdə öz imkanlarını səfərbər edərək Turan Birliyinin yüksəlişi üçün qollarını çirməliyə. İndi bizim qarşımızda duran əsas amil Türk Dövlətləri Təşkilatını Ön və Orta Asiya qütbü kimi gücləndirməkdir. Bu yolda Bakı Ankara və Türkünstan regionu ilə birgə hərəkət edir. Çox güman ki, gələcək perspektivdə Turan qütbə Qərb və Şərq qütbləri arasında əsas bəlişdirici tərəf mövqeyində çıxış etməyə çalışacaq. Bunun üçün Türk dünyası ölkələrinin təbii sərvətləri və coğrafi mövqeyi böyük üfüqlər açmaqdadır. Bakı bu istiqamətdə durmadan çoxşaxəli işlər aparmaqdadır. İki od arasında oyun qurmaq məharətimizi artıq bütün dünya görür. Cənab Prezident bu istiqamətdə əsl lider keyfiyyətlərini ortaya qoyur. 2023-cü ildə Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü tam şəkildə bərpa etdi. Azərbaycanın bundan sonrakı oyun quruculuğunda əsas vizyonu iqtisadi və siyasi rıçaqları ilə önündəki maneələrdən yayınmaq, bizə qarşı düşmən mövqeyində dayananları dosta çevirməkdən ibarət olacaq. Əgər bu baş verməse, önmüzdəki əngəllər alternativ vasitələrlə neytrallaşdırılacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Rusiyadan vurulan təyyarə barədə açıqlama

Dmitri Peskov: "İstintaq orqanlarına lazımi göstərişlər verilib..."

Kremlin sözçüsü Dmitri Peskov kənar müdaxilə nəticəsində qəzaya uğrayan Azərbaycan təyyarəsi barədə açıqlama verib. Modern.az-ın məlumatına görə, bu barədə o, yerli mətbuatın suallarını cavablandıran zaman danışıb.

Peskov deyib ki, Rusiya müvafiq komissiyaın işinin nəticəsini gözləyir. "Rusiya Federasiyası Aktau yaxınlığında təyyarə qəzasının səbəblərinin tamamilə obyektiv və qərəzsiz araşdırılmasında maraqlıdır", - o bildirib.

Kremlin nümayəndəsinin sözlərinə görə, Rusiya

qəzanın səbəblərinin araşdırılmasına bütün lazımi dəstəyi verir. "Prezident Putinlə prezident Əliyev iki dəfə telefonla danışılar. İstintaq orqanlarına lazımi göstərişlər verilib, bu qəzanın səbəblərinin araşdırılmasında hər cür köməklik və əməkdaşlıq aparılır. Prezident Putin üzr istəyib və təəssüflərini dilə gətirib", - deyərək vurğulayıb.

Xatırladaq ki, 2024-cü il dekabrın 25-də Bakı-Qrozni reysini yerinə yetirən "Azərbaycan Hava Yolları"na məxsus "Embraer 190" tipli sərnəşin təyyarəsi Rusiya Federasiyasının hava məkanında kənar fiziki və texniki müdaxiləyə məruz qalaraq idarəetməni itirmiş vəziyyət-

də Qazaxıstan Aktau şəhəri istiqamətinə yönləndirilib. İnsan tələfatı və xəsarət alanlar olmasına baxmayaraq, pilotların, bələdçilərin yüksək peşəkarlığı, şücaəti və cəsurluğu sayəsində təyyarə qəza eniş həyata keçirib. Təyyarədə olan 67 nəfərdən 38-i həlak olub, 29-u sağ qalıb.

İlkin araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, Azərbaycan təyyarəsi Çexenistanın hava məkanında olan zaman Rusiyanın hava hücumundan müdafiə vasitələri tərəfindən vurulub, hava gəmisi idarəetməni itirib. Təyyarənin füzelyajında zenit raket kompleksindən atılan raketin qəlpələrinin izləri qeydə alınıb.

Cənubi Qafqazın lider dövləti olan Azərbaycan öz çoxşaxəli və balanslaşdırılmış xarici siyasət kursu ilə beynəlxalq miqyasda əməkdaşlıq və təhlükəsizlik məsələlərinə xüsusi diqqət yetirir.

Prezident İlham Əliyev yerli telekanallara müsahibəsində Azərbaycan-ABŞ münasibətləri haqda da maraqlı açıqlamalar verib. İlham Əliyev Donald Trampın birinci hakimiyyəti dönməsində Amerika-Azərbaycan əlaqələrində hər hansı bir problem yaşanmadığını xatırladı: "Əksinə, münasibətlər çox müsbət idi və bir çox istiqamətlər üzrə biz irəliləyişə nail ola bilmişdik. Bayden administrasiyasının Azərbaycanla bağlı əsas səhvi ondan ibarət idi ki, o, Amerika-Azərbaycan münasibətlərini Amerika-Ermənistan münasibətlərinin qurbanına çevirdi. Yeni Azərbaycana Ermənistan-Azərbaycan, ya da ki, Amerika-Ermənistan münasibətlərinin prizmasından yanaşdı və o vaxta qədər əldə edilmiş yaxşı nəticələr kölgədə qaldı, bu birincisi. İkincisi, Azərbaycana qarşı ədalətsiz mövqe sərgiləmişdir, xüsusilə Qarabağ məsələsi ilə bağlı və bu, həm ədalətsiz, həm də ki ikili standartlara əsaslanan mövqe idi. Çünki mən Amerika nüma-

korluq. Bu, nankorluqdur və hansı inamdan söhbət gedə bilər? Hansı uzunmüddətli əməkdaşlıqdan söhbət gedə bilər?"

Prezident deyib ki, Trampın gəlişi ilə Amerika-Azərbaycan strateji əlaqələrinə yaxınlaşmaq da mümkün olacaq: "Mən hesab edirəm ki, əgər hər iki tərəf maraqlı olsa, biz Amerika-Azərbaycan əlaqələrini strateji səviyyəyə qaldıra bilərik".

"Biz Amerika-Azərbaycan əlaqələrini strateji səviyyəyə qaldıra bilərik" dedikdə nələr nəzərdə tutulur?

Deputat Kamran Bayramov bundan sonra Azərbaycan-Amerika münasibətlərinin iki xalqın mənafeyinə uyğun olaraq inkişaf edəcəyinə ümid edir: "Hazırda regional güc mərkəzi olan Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminə etibarlı tərəfdaş kimi tanınır və dünyada böyük etimad qazanıb. Ən mühüm məqam isə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpa

ABŞ-la münasibətdə yeni mərhələ gözləntisi

"Amerika-Azərbaycan əlaqələrini strateji səviyyəyə qaldıra bilərik" dedikdə nələr nəzərdə tutulur?

keçirirdi, bu ölkəyə birbaşa öz peykləri və müttəfiqlərinin köməyi ilə silah verdilər. Hətta 5 aprel 2024-cü ildə ABŞ və onun müttəfiqləri Ermənistan üçün yeni "Marşal Planı" yaratdılar".

K.Bayramov qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyev yerli telekanallara müsahibəsində Azərbaycan-ABŞ münasibətləri haqda da maraqlı açıqlamalar verib: "İlham Əliyev Donald Trampın birinci hakimiyyəti dönməsində

Azərbaycanla Birləşmiş Ştatlar arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri iki xalqın mənafeyinə uyğun olaraq birgə səylərlə bundan sonra da inkişaf edəcək və möhkəmlənəcək".

Deputat Vüqar İsgəndərovun sözlərinə görə, Azərbaycan düşünülmüş və məqsədyönlü siyasət sayəsində global məkanda hər keçən gün nüfuzunu daha da artırır: "Danılmaz həqiqətdir ki, hazırda həm regional,

"Ermənistanla strateji tərəfdaşlıq sazişi imzalamağı planlaşdırmırıq" - Dövlət Departamenti

ABŞ Ermənistanla strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş imzalamağı planlaşdırmır. "Report" "Amerikanın səsi" nə istinadən xəbər verir ki, bu barədə ABŞ Dövlət Departamentinin açıqlamasında deyilir.

"Hazırda Ermənistanla strateji tərəfdaşlıq sənədinin imzalanması ilə bağlı "nəzərdən keçirəcəyimiz və ya elan edəcəyimiz heç nə yoxdur", - departamentdən bildirilib.

Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan dünən keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib ki, ABŞ-la strateji tərəfdaşlıq sənədinin müzakirəsi üçün görüş hazırlayırlar. Onun sözlərinə görə, tərəflər arasında strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə qaldırmağa razılaşdıqları strateji dialoq mövcuddur.

A.Mirzoyan təfərrüatlara varmadan bildirib ki, əvvəlki Ermənistan-ABŞ razılaşmaları belə bir sənədin imzalanmasını nəzərdə tutur.

Tramp niyə Qrenlandiyanı istəyir?

ABŞ-in yeni seçilmiş prezidenti Donald Tramp bugünlərdə Qrenlandiya adasını gündəmə gətirərək, Danimarkanın yarımuxtar ərazisinin hərbi yolla ələ keçirilməsinə eyham vurub.

"AzPolitika" xəbər verir ki, "Financial Times" nəşri Trampın niyə sözügedən adaya bu qədər çox sahib olmaq istəməsinin arxasındakı qaranlıq məqamları açıqlayıb.

Nəşrə görə, Trampın bu bəyanatı mübahisəli olsa da, Qrenlandiyanın strateji əhəmiyyəti Birləşmiş Ştatlar tərəfindən, xüsusən də yerləşdiyi yerə və geosiyasi roluna görə çoxdan bilinirdi.

ABŞ nəşri Qrenlandiyanı ABŞ milli təhlükəsizlik sisteminin əsas elementi adlandırır və adanın bu səbəblərdən önəmli olduğunu qeyd edib:

1. Kosmik Baza.

ABŞ-in ən şimal hərbi bazası (Şimal qütbündən 1500 kilometr məsafədə-red.) məhz burada yerləşir. Bu baza erkən raket xəbərdarlığı, kosmik müşahidə və peyk nəzarəti funksiyalarını yerinə yetirir.

2. Yeni dəniz marşrutları.

Arktika buzlarının əriməsi Şimal-Qərb və Şimal-Şərq keçidləri kimi daha qısa ticarət yollarının açılması deməkdir. Qrenlandiya beynəlxalq gəmiçilik və hərbi bazalar üçün vacib olan bu marşrutların mərkəzində yerləşir.

3. Rusiya və Çinə yaxınlıq.

Ada sualtı qayıqların monitorinqində, Rusiya və Çinin geosiyasi təsirinin saxlanılmasında rol oynayır.

yəndələrinə dəfələrlə deyirdim və açıq da deyirdim, mətbuatda da, siz Ukraynanın ərazi bütövlüyünü ikielli dəstəkləyirsiniz, silahlar verirsiniz, milyardlarla pul verirsiniz. Biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmişik, niyə siz bizi cəzalandırmaq istəyirsiniz? Buna cavab verin. Cavab da yox idi. Cavab da bəllidir ki, bu, ikili standartlardır. Eyni zamanda hesab edirəm, Bayden administrasiyasının səhvlərindən biri də o idi ki, Amerikaya olan inamı böyük dərəcədə sarsıtdı, özü öz əməlləri ilə. Məsələn, elə Əfqanıstan məsələsinə qayıtsaq, Azərbaycan birinci ölkələrdən idi ki, Əfqanıstandakı missiyaya qoşulmuşdu və həm hərbi kontingent göndərmişdi və dəfələrlə onu artırmışdı, həm də Amerika üçün çox vacib olan neqliyyat-logistika məsələlərini də həll etmişdi. Biz onlara lazım olana qədər 907-ci düzəliş - sanksiya qaldırılırdı, biz ki, lazım olmadıq, tətbiq etdilər. Yeni bu nədir? Bunun bir adı var: nan-

olunmasıdır. Ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdikdən sonra Azərbaycanın həyatında yeni mərhələ başlayıb. Azərbaycan bütün regional və digər dövlətlərlə əməkdaşlığı genişləndirmək niyyətindədir. Azərbaycan hesab edir ki, ABŞ yaranmış reallığa uyğun olaraq ölkəmizlə Ermənistan arasında ərazi bütövlüyünə, suverenliyə, sərhəd toxunulmazlığına qarşılıqlı hörmət əsasında dayanıqlı sülhün bərqərar olmasına və etimad mühitinin yaradılmasına əhəmiyyətli töhfə verə bilər. Hazırda işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpa və yenidənqurma işləri həyata keçirilir. Azərbaycan bu prosesdə tərəfdaş qismində ABŞ şirkətlərini də görmək istərdi. Ancaq Bayden administrasiyasının ermənipərəst siyasəti ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində nəzərəcarpacaq səviyyədə özünü göstərdi. Bayden administrasiyası öz hərəkətləri ilə ikitərəfli münasibətləri sıfıra endirdi. ABŞ Ermənistanla birgə hərbi təlimlər

Amerika-Azərbaycan əlaqələrində hər hansı bir problem yaşanmadığını xatırladı. Tramp administrasiyası Azərbaycanın suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə dəstək verərək Ermənistan-Azərbaycan münasibətlər beynəlxalq arenada Azərbaycan-ABŞ əlaqələrini daha da möhkəmləndirdi.

Hesab edirəm ki, Donald Trampın Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmaması və ermənilərin havadarı rolundan imtina etməsi Cənubi Qafqazda Azərbaycan-Amerika münasibətlərinin daha da yaxşılaşmasına gətirib çıxarar. Donald Tramp Azərbaycanın ən yaxın müttəfiqi Türkiyə ilə də yaxşı əlaqələrə malikdir. Amerika-Azərbaycan-Türkiyə iş birliyi çərçivəsində də layihələr həyata keçirilə bilər. Sözügedən ehtimalların reallığa çevrilməsi Donald Trampın hakimiyyətə gəldikdən sonra hansı yolu tutmasından asılı olaraq dəyişəcək. İnanırıq ki,

həm də global məsələlərdə bizim dövlətin də mövqeyi diqqətə alınır. Təbii ki, bu məsələdə reallaşdırılan müstəqil, yeni hansısa güc mərkəzinin deyil, Azərbaycan dövləti və xalqının marağına uyğun siyasət də öz rolunu oynayır. Bu sırada Birləşmiş Ştatlarla münasibət də öz əhəmiyyətinə görə fərqlənir. Düzdür, Bayden hakimiyyəti dönməsində ABŞ daha çox başqa ölkələrə qarşı hegemon siyasət həyata keçirmək xəttinə və Ermənistan-da revanşist əhval-ruhiyyənin artırılmasına üstünlük verdi. Təbii ki, Azərbaycan birmənalı olaraq bu cür davranışları qəbul etmədi. Ancaq unutmayaq ki, yanvarın 20-dən sonra ABŞ-da Donald Trampın ikinci hakimiyyət dönməsi başlayır. Yeni Donald Trampın birinci hakimiyyəti dönməsində Amerika-Azərbaycan əlaqələrində hər hansı bir problem yaşanmadığını nəzərə alsaq, qeyd edə bilərik ki, yeni dönmədə ABŞ-Azərbaycan münasibətləri normal məcrada inkişaf edə bilər. Hətta cənab Prezi-

dent İlham Əliyevin yerli telekanallara müsahibəsində bəyan etdiyi kimi, əgər hər iki tərəf maraqlı olsa, biz Amerika-Azərbaycan əlaqələrini strateji səviyyəyə qaldıra bilərik".

Millət vəkili bildirib ki, iki ölkə arasında əlaqələrin strateji səviyyəyə qaldırılması ilk növbədə tərəflərin bir-birinə yanaşmasında özünü əks etdirə bilər: "Yeni Bayden dönməsindən fərqli olaraq yeni dönmədə ABŞ ilk növbədə Ermənistanın revanşist arzularının "çiçəklənməsinə" rəvac verəcək yanaşma sərgilənməməlidir. Həmçinin Donald Trampın birinci prezidentliyi dövründə əsas qoyulan ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin inkişaf dinamikası

yeni dönmədə də davam etdirilə bilər. Bu sırada əsasən enerji, təhlükəsizlik və iqtisadi sahələrdə qarşılıqlı faydaya əsaslanan əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsi mümkündür. Eyni zamanda Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişinin imzalanması istiqamətində aparılan işlərdə Birləşmiş Ştatlar müdrik mövqe sərgiləməli, Bayden dönməsindəki yanlış siyasətdən imtina etməlidir. Ən əsası, hesab edirəm ki, dəyişən dünya düzenində cərəyan edən proseslər fonunda ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin inkişafı, iki ölkə arasında əlaqələrin strateji səviyyəyə qaldırılması hər iki tərəfə uğur vəd edə bilər".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Gözlənilməz bir sülh müqaviləsinin tarixçəsi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Mətbuatın, sosial şəbəkənin-filanın ara qarışdırmasına, fitnə-fəsadına baxmayaraq xalq artisti Ağadadaş müəllimlə "Medera" hospitalının gözetçisi Nureddin müəllim barışdılar. Hətta barışıq aktı notariusda qeyd alındı, barışıq skameykasına oturub döyüş baltasını basdırdılar, sülh qəlyanı püleyib bütün dünyadakı bədxahlara acıq verdilər.

İndi qalır bir-iki texniki məsələ. İlk növbədə, məhkəmə hakimi ilə barışmaq üçün üsullar tapılmalıdır, yoxsa belə olmaz. Camaat iş-gücünü atıb, nə qədər qovluq toplayıb, cinayətləri araşdırıb... Hərə elə məhkəmə qapısı görən kimi barışsa, hakimlər işsizlikdən ac qalıb ölür. Barışıqla bala saxlamaq olmur.

İkincisi, barışıq müqaviləsinin tənəneli imzalanması mərasiminə toplaşan jurnalistlərə açıqlamasında Ağadadaş müəllim yenə günahı qarşı tərəfə yüklədi. Sanki havada uçan tomaqavqları (bu, raket deyil, hindularda həqiqətən baltanın adıdır) xalq artisti yox, həmin yazıq xəstəxana xadiməsi və qarovulçu özü atırmış. Belə çıxır yenə "günah öləndədir" paradigması (savadlı çıxsın deyər yazdım, heç mənasını bilmirəm) qalib gələcəkdir. Nəinki qarovulçudan, heç zənən xadimədən də üzr istəmədi. Tipik xalq artisti tərbiyəsidir, nə deyər bilirik. Hamısı bu cürdür.

Həm də bu kimi qaranlıq, mübahisəli mövqelər qaldığı üçün yaxşı olar məhkəmə uzunmüddətli sülh müqaviləsinə təsdiqləyərək Ağadadaş müəllimlə Nureddin müəllim və xadimə, o cümlədən sözügedən hospital arasında sərhəd xəttinin dəqiqləşdirilməsi, demarkasiya, delimitasiya və demilitarizasiyasına ciddi yanaşsın. Əks halda, yenə sərhəd toqquşmaları qaçılmazdır: Ağadadaş müəllimin orada xeyir-şər evi var, maşın dayanacağı mübahisəlidir və sairə. Yeni ərazidə anklav və eksklavlar çoxdur.

Məhkəmə Ağadadaş müəllimə balta daşımağı qadağan edəcəkmi, Nureddin müəllim gülüş fəndlərindən gələcəkdə özünümüdafiə və özünühücum (təzə termindir, indi qayırdım) məqsədilə yararlanı bilirmi, xadimə hospitalın dəhlizlərini siləndə zirehli geyimlə təchiz olunmalıdır mı, ümumiyyətlə, hospitala balta ilə neçə metr yaxınlaşmaq mümkün olacaq - bu kimi detallar sülh müqaviləsinə həkk edilməlidir.

Yeri gəlmişkən, barışıq aksiyası zamanı bir kultür hadisəsi tamaşaçıların diqqətindən yayınmadı: Nureddin müəllim bildirdi ki, ailəlikcə Ağadadaş müəllimin ifa etdiyi "Yarı səndə, yarı məndə" mahnısını xoşlayırlar. Hətta vəkil və jurnalist aman versə qarovulçu mahnını zümrümə etməyə hazır idi.

Hesab edirəm ki, bu, Ağadadaş müəllimin mahnısını oğurlamaq cəhdi idi və məhkəmə tərəfindən nəzərə alınmalıdır. Bütün dünya-ələm, YUNESKO-nun mədəni irs üzrə müəlliflik agentliyi, o cümlədən Qafqaz toyxanaları həmin mahnının müəllifi olaraq Ağadadaş müəllimi tanıyırlar.

Qarovulçunun Ağadadaş müəllimi yaxşı tanıdığını, pərəstişkarı olmasını deməyi başqa suallar da doğurur. Çünki biz onun xalq artistini necə amansızlıqla təpiklədiyini də görmüşük axı!

Əgər bu xalq pərəstiş elədiyi, sevdiyi sənətkarı belə ayaqlayırsa, gör sevmədiyinə nə edər. Vallah, Azərbaycanda mədəniyyət və incəsənətlə məşğul olmaq istəyənlər gündə pirə gedib nəzir versinlər, boyunlarından da dağdağan çubuğu və danadışı nəcisinin qurusunu assınlar, çünki çox təhlükəli peşə seçmişlər. Azərbaycan xalqı bəyəndiyi artisti də döyür, bəyənmədiyini də. Bəyəndiyi musiqiçiyə "köpəyoğlu yaman çalır" deyir, bəyənmədiyinə də "köpəyoğlu kimi çalır" deyir. Əxlaqsız yarlıqla damğaladıqları manislara sonra on minlərlə manat verib əziz övladlarının toy mərasimlərində oxudurlar.

Bütün hallarda yazını xoş ovqatla bitirirəm, çünki Qafqazda bir münəvişə ocağı aradan qalxmaq, sönmək üzredir.

Avropa İttifaqının Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədindəki missiyasının müddəti başa çatmaq üzredir. Aİ-nin mülki müşahidə missiyası 2022-ci ilin dekabrından fəaliyyətə başlayıb. Ancaq təsisatın formalaşması ilə bağlı qərar əvvəl - həmin ilin oktyabrında verilmişdi.

Daha doğrusu, söhbət qərardan yox, razılıqdan getmişdi. Belə ki, oktyabrda Praqada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla görüşmüşdü. Həmin görüşdə Aİ Şurasının Prezidenti Şarl Mişel və Fransa prezidenti Emmanuel Makron da iştirak etmişdilər. Missiya məhz Makronun təşəbbüsü idi. Azərbaycan müşahidəçilik institutuna etiraz etməsə də, onun şərti sərhədin öz tərəfində fəaliyyətinə razılıq verməmişdi. Rəsmi Bakı hələ lap əvvəldən müşahidəçilərin mövcudluğunu qəbul etməmiş, onların fəaliyyətinə lüzumsuz yanaşmışdı. Çünki bu təcrübənin heç bir fayda verməyəcəyi məlum idi. Azərbaycanın 2022-ci ildə Aİ-nin missiyasına açıq etirazının olmamasına gəlincə, bunun üçün mexanizm istisna idi. Onsuz da Fransa və Ermənistan sövdələşmişdilər və hər bir halda, Aİ-nin missiyası Cənubi Qafqaza gələcəkdə. Rəsmi Bakının razılığı müşahidəçilərin cəmi iki ay müddətinə fəaliyyəti ilə əlaqədar oldu.

Qeyd edək ki, rəsmi Bakı ötən ilin sentyabrından başlayaraq missiyaya qarşı çıxdığını, müvafiq olaraq, həm də onun müddətinin uzadılmasına etiraz etdiyini açıqlamışdır. Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev deyib ki, Aİ-nin sərhəd missiyasının Ermənistan tərəfdən Azərbaycan sərhədi yaxınlığında fəaliyyət göstərməyinə ehtiyac yoxdur, təsisatın işinə xitam verilməsinin zamanı yetişib.

Prezident İlham Əliyev isə 2024-cü il oktyabrın 14-də Belçika Krallığının ölkəmizə yeni təyin olunmuş səfiri qəbul edərkən, Bakı ilə İrəvan arasındakı sülhəratma prosesində Aİ-yə etimadsızlıq doğuran faktorlardan biri kimi, məhz sözügedən missiyanı önə çəkmişdi. Dövlətimizin başçısı belə bir təsisatın qalmasının Azərbaycan-Aİ münasibətlərində də etimadsızlıq yaratdığını vurğulamışdı. Qeyd edək ki, son müddət 2025-ci il fevralın 19-dur.

"Ermənistanla Avropa İttifaqından Azərbaycanla sərhəddə delimitasiya prosesi tam başa çatana qədər monitorinqi davam etdirəcək mülki missiya lazımdır. Bunu Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan deyib. Onun sözlərinə görə, İrəvan əmindir ki, Ermənistanla Azərbay-

"Sərhəd revizorları"nın taleyi masada - fevralın 19-dək getməsələr... Bakı tələbində israr edir

can arasında bölünməz sərhəd olduğca, Aİ missiyası Ermənistan üçün mühüm və zəruridir.

Prezident İlham Əliyev də yanvarın 8-də Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Maqdalena Qrononu qəbul edib.

Azərbaycanın Avropa İttifaqının vacib tərəfdaşı olduğunu deyən qonaq vurğuladı ki, Avropa İttifaqı Cənubi Qafqaz regionunda davamlı sabitliyin təmin olunmasında maraqlıdır.

Maqdalena Qrono ölkəmizin region və onun hüddullarından kənar kontekstində əhəmiyyətinə toxunaraq, bu xüsusda Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında dialoqun önəmini vurğulayıb. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın zəngin tarixə malik olduğunu vurğuladı. Bu xüsusda, Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında enerji, nəqliyyat, investisiyalar, ticarət və qarşılıqlı maraq doğuran digər sahələrlə bağlı məsələlərə toxunuldu.

Dövlətimizin başçısı ölkəmizin Cənubi Qafqaz regionunda davamlı sülhün və sabitliyin təmin olunması üçün səylərini bundan sonra da davam etdirəcəyini bildirdi və Azərbaycanla Ermənistan arasında danışıqlar prosesinin ikitərəfli müstəvidə aparıldığını deyib.

Görüşdə Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın inkişafı üçün tə-

masların davam etdirilməsinin vacibliyi vurğulanıb. İstisna deyil ki, bu danışıqlarda da Bakının Aİ missiyası ilə bağlı mövqeyi də bir daha vurğulanıb.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Avropa İttifaqının Ermənistanda olan mülki missiyası regiona gələndə delimitasiya və demarkasiya prosesinə töhfə verəcəyi deyilirdi: "Avropa Siyasi İcmasının Praqada keçirilən görüşündə Azərbaycan bu missiyanın Ermənistan ərazisində olmasına etiraz etmədi. Missiyanın tərkibinin 40 nəfərdən ibarət, eləcə də iki ay müddətinə olması planlaşdırılırdı. İki ay müddəti bitəndən sonra onlar regionu tərk etməli idilər. Ancaq bunun əksinə olaraq 2024-cü ilin yanvar ayında Lüksemburqda keçirilən iclasda missiyanın tərkibinin genişləndirilməsi və bütün Ermənistan-Azərbaycan perimetri boyunca yerləşməsinə dair qərar qəbul olundu. Azərbaycan buna etiraz eləməsi missiya öz bildiyi kimi etdi və Ermənistan ərazisində yerləşdi. Bunun ardınca bu missiya yalnız manipulyasiya alətinə çevrildi. Ayrı-ayrı Ermənistan ərazisində olan şəxslər, xüsusilə də Fransa-nın Ermənistandakı səfiri Kotini, Polşa prezidenti Andrey Duda və digər şəxslər bu missiya ilə birlikdə Azərbaycan sərhədlərinə yaxınlaşıb binoklla baxmağa başladılar.

Bu binokl diplomatiyasına Azərbaycan tərəfindən etirazlar edilsə də, qarşı tərəfdən saymazıya münasibət bəslənir. Eyni zamanda Qranada da Avropa Siyasi İcmasının görüşündə Azərbaycanın iştirakı olmadan sənədin imzalanması Brüssel formatında keçirilən danışıqlara son qoydu. Azərbaycan bu gün bu danışıqlarda iştirak etmir, bu format iflasa uğrayıb".

Ekspert vurğuladı ki, Avropa İttifaqının missiyası fevralın 19-da regionu tərk etməlidir. Azərbaycanın tələbi bundan ibarətdir: "Hətta məsələ o qədər ciddidir ki, şimal istiqamətində Azərbaycan-Ermənistan sərhədlərinin delimitasiya və demarkasiyasından və Qazağın 4 kəndinin Azərbaycana qaytarılmasından sonra bu missiyanın regionu tərk etməsi tələbləri rəsmi Bakı tərəfindən səslənib və bu gün də Bakının tələbi budur. Eyni zamanda artıq bu məsələ Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalanacaq sülh müqaviləsinin maddəsi kimi yer alıb. Məsələ belə əksini tapır ki, Azərbaycanla Ermənistan sərhədində üçüncü tərəfin qüvvələri olmamalıdır. Bu maddə Avropa İttifaqı missiyasının regiondan çıxarılmasını ləvəz edir. Bu missiya regionda qalsə Azərbaycanla Avropa İttifaqı, Azərbaycanla Ermənistan arasında gərginliyin daha da genişlənməsinə xidmət edəcək".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
 "Yeni Müsavat"

Ermenistan sülh sazişi layihəsinin razılaşdırılmamış iki bəndinə dair Azərbaycana təkliflər göndərilib. Bu barədə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan "Armenpress"-ə müsahibəsində deyib. Onun sözlərinə görə, müsbət cavab verildiyi təqdirdə, Ermənistan sənədi imzalamağa hazırdır. "Sülh müqaviləsinin razılaşdırılmamış iki maddəsinin həllini təklif etdik və Azərbaycan müsbət cavab verərsə, müqaviləni imzalamağa hazırıq", - Paşinyan qeyd edib.

missiyanın bölgədə fəaliyyət müddətinin uzadılmasına yönəlib".

C.Məmmədov qeyd etdi ki, digər mühüm məsələ kommunikasiyaların açıl-

tan aldadıcı manevr etmək istəyir".

Q.Çaxmaqılı bildirdi ki, sülh müqaviləsinin imzalanması üçün Azərbaycanın əsas şərtləri bunlar

Paşinyanın yeni sülh sazişi blefi

Ermənistan rəhbərliyi hakimiyyəti və ölkəsi üçün təklif olunan xilas yolundan imtinanı seçir; **deputat:** "Ermənistana sülh lazım deyilsə, Azərbaycana da lazım deyil"; **politoloq:** "Sülh arzulayan ölkə..."

Yada salaq ki, Prezident İlham Əliyev dekabrın 17-sində Dmitri Kiselyova verdiyi müsahibəsində sülh sənədinin 17 maddəsinin 15-i razılaşdırıldığını deyib. "Kazanda Ermənistanın baş naziri ilə sonuncu görüş zamanı aydın oldu ki, bu iki maddə də Ermənistan tərəfindən qəbul oluna bilər. Onlardan biri bir-birinə qarşı beynəlxalq iddialardan kənarda durmaqdır. Zənnimcə, bu, qarşılıqlı şəkildə qəbul olunan maddədir" söyləyən cənab İlham Əliyev qeyd etdi ki, bu yaxınlarda vurulmuş zərərin təhlili başa çatdı. Dövlət başçısı vurğuladı ki, buna 4 il vaxt sərf edildi. İşğal illərində vurulan zərəri təqribən 150 milyard dollardan çoxdur. Qarşılıqlı iddiaları kənara qoymaq hər iki tərəf üçün qəbul ediləndir. Digər maddə başqa ölkələrin nümayəndələrini sərhədimizdə yerləşdirməklə bağlıdır. "Bu, niyə bizim üçün vacibdir? Çünki sözə Avropa müşahidəçiləri pərdəsi altında bizimlə Ermənistan sərhədində NATO tərəfindən infrastruktur yaradılıb. Axı bu müşahidəçilərin göndərilməsi məsələsi bizimlə 2022-ci ilin oktyabrında Paşinyan, Avropa Şurasının Prezidenti Şarl Mişel, Fransa prezidenti və mə-

nim aramda keçirilən dördtərəfli görüşdə razılaşdırılıb. O vaxt Fransa hələ bizim tərəfimizdən normallaşdırma prosesindən kənaraşdırılmamışdı. Belə bir razılıq əldə edildi ki, Avropa İttifaqının nümayəndələrinin iki ay müddətində məhdud kontingenti olacaqdır".

Azərbaycanın prinsipial mövqeyi bəllidir və dəyişməz olaraq qalır. Rəsmi Azərbaycanın şərtlərini hər cür bəhanə ilə qəbul etməyən İrəvanın yeni göndərdiyi təkliflərdə çətin ki, Bakını təmin edən mövqe olsun.

Deputat Ceyhun Məmmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında rəsmi İrəvanın destruktiv siyasətindən bəhs etdi: "Ermənistanın baş nazirinin açıqlamaları onu göstərir ki, hələ də oyunbazlıqla məşğuldur. Prezident İlham Əliyevin mövqeyi səlis, prinsipial və qətiyyətlidir. Danışıklarda iki olduqca əsas məqamdır: "Bu, niyə bizim üçün vacibdir? Çünki sözə Avropa müşahidəçiləri pərdəsi altında bizimlə Ermənistan sərhədində NATO tərəfindən infrastruktur yaradılıb. Axı bu müşahidəçilərin göndərilməsi məsələsi bizimlə 2022-ci ilin oktyabrında Paşinyan, Avropa Şurasının Prezidenti Şarl Mişel, Fransa prezidenti və mə-

masıdır: "Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə vurğuladığı kimi, Zəngəzur dəhlizi açılmalıdır. Biz Naxçıvana sərbəst gedib-gələ bilməliyik. Ermənistanın hazırkı təklifləri Azərbaycanı qane etmir. Hələ də Paşinyan müxtəlif kəşismələrdən, layihələrdən danışır. Ermənistan Azərbaycanın şərtini qəbul etməlidir. Yekun olaraq, dövlət başçımızın bəyan etdiyi kimi, Ermənistana sülh lazım deyilsə, Azərbaycana da lazım deyil. Bütün hallarda prosesdə gecikən və ən çox zərər gören tərəf Ermənistandır. Bunu anlamalıdırlar".

Politoloq, Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqılı qeyd etdi ki, Ermənistan rəhbərliyinin təkliflərinin nələrdən ibarət olduğunu hələ bilmirik: "Ermənistandakı analitiklərin fikrincə, təkliflər bundan ibarət ola bilər: avropalı müşahidəçilər sərhəddə demarkasiya olunan hissələrindən çəkilməklə, sərhəddən digər hissələrində də belə proseslər həyata keçirildikcə bu müşahidəçilərə ehtiyac qalmayacaq. Amma bunların yalnız boynunda "binokl olan mülki şəxslər" olmadığı və sərhədin bir çox hissələrində hərbi infrastruktur yaradıldığı bəllidir. Demək, Ermənistan

deyil: "Əsas şərt Ermənistan Konstitusiyasının dəyişdirilməsi və Azərbaycan ərazilərinə iddia ilə bağlı yer alan maddə və ifadələrin çıxarılmasıdır. Ermənistan deyir ki, konstitusiya dəyişikliyi referendumla olmalıdır və bu referendum 2026-cı ildən tez keçirilə bilməz. Paşinyan bildirir ki, Konstitusiya Məhkəməsi demarkasiya ilə bağlı Komissiyanın sənədini təsdiq edibse, bu, artıq ərazi iddialarının olmadığına sübutdur. Bu fikri Paşinyanın öz ölkəsində belə lağa qoyanlar var və Azərbaycanı bu yolla aldadacağını düşünməsi özü qeyri-ciddiliyin əlamətidir".

Politoloq qeyd etdi ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğv edilməsi ilə bağlı da Ermənistan rəhbərinin aydın mövqeyi yoxdur: "Qarabağ məsələsi yoxdursa, o zaman nə üçün Paşinyan Minsk Qrupunun ləğvi ilə bağlı mövqeyini açıqlamır? Sülh arzulayan ölkə məğlub olduğu ölkənin şərtlərini ağıllı şəkildə müzakirə edib, qərar verməlidir. Bu, hələ ki Ermənistandan gələn mesajlardan aydın olmur. Erməni rəhbər özünü elə göstərir ki, guya bütün siyasətini sülhə nail olmaq üzərində qurub. Amma bu, belə deyildir. 44 günlük savaşın bitməsindən artıq dörd ildən çox vaxt keçib. Sülh müqaviləsi yoxdursa, demək, bunu ürekdən istəyən siyasi iradə çatışmır. Bu məsələdən Paşinyan daxili siyasəti dizayn etmək üçün də istifadə edir. Gələn il keçiriləcək seçkilərə də o "sülhpərvər lider" kimi getmək istəyir. Özü bilər. Amma Azərbaycan üçün prinsipial olan məsələləri axıracan başa çatdırmaq kimi bir dövləti vəzifəsi vardır. Tanıdığımız bir toplum və dövlətə güvənmək kimi lüksümüz olmamalıdır".

Yazı çapa hazırlanarkən məlum oldu ki, Nikol Paşinyan ATƏT-in Minsk Qrupunun buraxılması və beynəlxalq məhkəmələr, qarşılıqlı

İrəvanın bir əldə iki qarpız siyasətinə Kremldən reaksiya

Ermənistanın AB-yə mümkün üzvlüyü onun suveren hüququdur, lakin iki fərqli təşkilatın üzvü olmaq mümkün deyil.

Bu barədə Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov Ermənistan hökumətinin AB-yə üzlük prosesinin başlanması barədə qanun layihəsini təsdiqləməsi və parlamentin müzakirəsini göndərməsi haqda deyib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistanın həm Aİİ-də, həm də AB-də yer alması mümkün deyil: "Ermənistanın AB-yə üzvlüyü nə deməkdir? Hazırda bunu demək çətin, çünki əlbəttə ki, iki fərqli təşkilatın üzvü olmaq, hipotetik şəkildə düşünəndə, mümkün deyil".

Kreml nümayəndəsi əlavə edib ki, Aİİ-yə üzlük Ermənistan üçün faydalıdır.

Ermənistan ehtiyatda olanları orduya çağırır

Ermənistanda 2025-ci il fevralın 4-dən aprelin 18-dək ehtiyatda olan hərbiçilərin təlimləri keçiriləcək.

Axar.az xəbər verir ki, müvafiq qərar yanvarın 9-da Ermənistan hökumətinin iclasında qəbul edilib.

Hazırda təlim-məşq toplanışının məqsədləri, iştirak edən ehtiyatda olan hərbiçilərin tərkibi, ümumi sayı, ixtisaslar müəyyənləşdirilir.

Bildirilib ki, elan edilmiş təlim-məşq toplanışlarına hər bir vətəndaş 25 təqvim günündən çox olmayan müddətə cəlb edilməlidir.

İrana zərbəyə sayılı günlər qalıb?

Ağ Evin milli təhlükəsizlik müşaviri Ceyk Sallivan prezident Co Baydenə ABŞ-ın İranın nüvə obyektlərinə mümkün hücum variantlarını təqdim edib. Bunu "Axios" üç məlumatlı mənbəyə istinadən yazıb.

Baydenin adı açıqlanmayan köməkçilərinə, o cümlədən Sallivana istinadən ABŞ mediası yazır ki, Suriyadan sonra bütün aspektlərdə zəifləyən İran nüvə hazırlığını sürətləndirə bilər və bu, onun nüvə obyektlərinə cavab tədbirləri üçün əlverişli imkan yaradır.

Həmçinin hücumun niyə 20 yanvar - Trampın andıçmə mərasiminə qədər - tarixinədək olması ilə bağlı iki versiya üzərində müzakirələr gedir: Birincisi, Bayden administrasiyası Trampın İranla dialoqa başlamaq niyyətində olduğunu öyrənib və yeni prezidentin mümkün diplomatik səylərini çətinləşdirmək üçün İrana zərbə endirmək və ya ciddi təxribat törətmək planını ehtiyatda saxlayır. İkincisi, yanvarda Rusiya və İran arasında strateji əməkdaşlıq sazişi imzalanacaq, bu da ABŞ tərəfindən sert müqavimətlə qarşılanır. ABŞ-ın İran üzrə xüsusi nümayəndəsi Robert Malli bu prosesi pozmaq niyyətində olduqlarını bəyan edib. Buna görə də Baydenin ətrafında provokasiyalara təkan verən qüvvələrin olması istisna edilmir. Lakin Bayden hələ də İranın nüvə obyektlərinə zərbə vurmağı "böyük risk" hesab etdiyi üçün qərar qəbul etməyib.

iddialardan imtina da daxil olmaqla, Azərbaycanla sülhün əldə edilməsinə dair 12 təklifini dərc edib. Musavat.com bildirir ki, Ermənistanın baş naziri bu barədə sosial media hesabında paylaşım edib. Digər təkliflər arasında silahlara qarşılıqlı nəzarət mexanizmlərinin formalaşdırılması, döyüşkən ritorikadan imtina və sülh müqaviləsinin imzalanması ilə "Dünyanın kəşisməsi" layihəsinin həyata keçirilməsi daxildir. Ermənistanın baş nazirinin fikrincə, Azərbaycanın iki hissəsi arasında Ermənistan ərazisindən keçən kommunikasiya məsələləri (və əksinə) və iki ölkədən olan qaçqınların problemləri bütövlükdə nəzərə alınmaqla, bu çərçivədə həll edilə bilər. Həmçinin bu məsələyə ekspert komissiyalarının cəlb edilməsini də zəruri sayır.

Ümumilikdə görünən

budur ki, N.Paşinyanın mövqeyi sülhü yaxınlaşdırır, əksinə, uzaqlaşdırır. Xüsusilə ona görə ki, Paşinyan Azərbaycana Qərbi Azərbaycan terminindən imtinanı "tövsiyə" edir. Eyni zamanda Qərbi Azərbaycan dedikdə, Naxçıvanı və digər ərazilərimizi nəzərdə tutduğunu bildirir. Bununla da o, Azərbaycan Prezidentinin qərbi azərbaycanlılarla görüşüb, onları dinləmək təklifindən yayınmağa cəhd göstərir. Bu, Paşinyanın növbəti blefidir. Amma bu yol nə özünə, nə də ölkəsinə xeyir gətirməyəcək, Azərbaycan Prezidenti xilas yolunu göstərib. Bakının beynəlxalq hüquqa əsaslanan qərbi azərbaycanlıların təhlükəsiz qayıdış hüququnun tanınması təklifinə də "yox" deməsi Paşinyana və bütövlükdə Ermənistana çox baha başa gələ bilər...

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Zaman-zaman ali təhsil müəssisələrindən tələbələr qovulması məsələsi gündəmə gəlir. Bu bir sıra narazılıqlara səbəb olur. Əsas narazılıq isə universitetlərdən qovulanlar arasında təhsil haqqını ödəyə bilməyən tələbələrə bağlı olur. Xatırladaq ki, 2023-2024-cü tədris ilində Azərbaycanda dövlət ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsində xaric olunan tələbələrin sayı 582 idi.

Rəsmi məlumata görə, UNEC-də bakalavriat pilləsi üzrə 53, magistratura pilləsi üzrə 84 tələbə olmaqla ümumilikdə 137 tələbənin təhsil prosesinə xitam verilib. Bəs qovulma halları niyə artır?

UNEK-də bakalavriat pilləsi üzrə 53, magistratura pilləsi üzrə 84 tələbə olmaqla ümumilikdə 137 tələbənin təhsil prosesinə xitam verilib. Bəs qovulma halları niyə artır?

Təhsil sahəsi üzrə mütəxəssis Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb:

"Azərbaycanda ali təhsil müəssisələrində tələbələrin təhsildən xaric edilmə halları artan dinamika davam edir. Bu, ölkədə təhsil sistemindəki mövcud problemlərin daha dərinlən təhlil olunmasını tələb edir. Tələbələrin universitetlərdən xaric edilməsinin müxtəlif səbəbləri olsa da, əsasən maddi çətinliklər, akademik göstəricilər, şəxsi qərarlar və xaricə təhsil üçün müraciət əsas amillər kimi ön plana çıxır. Bu hallar təhsil sisteminin struktur məsələlərinə, sosial-iqtisadi vəziyyətə və tələbələrin fərdi vəziyyətlərinə əsaslanır.

Statistikaya nəzər yetirsək, 2024-2025-ci tədris ilində Azərbaycan Texniki Universitetindən (AZTU) 117 tələbənin, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetindən (UNEC) isə ümumilikdə 137 tələbənin təhsil prosesinə xitam verilməsi halları qeydə alınıb. UNEC-də bakalavriat səviyyəsində 53, magistratura səviyyəsində isə 84 tələbə bu siyahıya daxildir. Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində (AZMIU) tələbələrin xaric edilməməsi isə digər universitetlərlə müqayisədə diqqət çəkir. Bu, fərqli universitetlərin qaydaları, akademik tələbləri və tələbəyönümlü yanaşmaları arasında fərqlərin olduğunu göstərir.

Problemə əsas səbəblərdən biri maddi çətinliklərdir. Azərbaycanda ali təhsilin ödənişli olması tələbələrin təhsil haqqını ödəməkdə çətinlik çəkməsinə səbəb olur. Xüsusilə pandemiya sonrası dövrdə və global iqtisadi çətinliklərin təsiri ilə ailələrin gəlirlərində azalma müşahidə olunur. Təhsil haqqı ilə bağlı dəqiq statistika mövcud olmasa da, təxminlərə görə, orta statistik ailə illik təhsil haqqını ödəmək üçün büdcəsinin ən azı 20-30%-ni xərcləməli olur. Təhsil haqqını ödəyə bilməyən tələbələr üçün hazırda dövlət tərəfindən məhdud sayda təqaüd proqramları mövcuddur. Təhsil kreditləri sistemi isə tam formalaşmadığından tələbələr maliyyə yükünü özləri daşımağa məcbur qalırlar.

Bakı Mühəndislik Universitetindən bildirilib ki, BMU-da yeni dərslər il başlanandan hazırkı tarixə kimi universitet tərəfindən hansısa tələbə dərslə davamiyyət və sair məsələlərə görə xaric olunmayıb: "Bununla belə, az sayda, bir neçə tələbə müxtəlif şəxsi səbəblərə görə könüllü olaraq təhsillərinə fasilə verib".

Azərbaycan Universitetindən qeyd edilib ki, cari tədris ilində 46 nəfər öz ərizələri ilə tədris proseslərini dayandıraraq universitetdən xaric edilib.

Bakı Mühəndislik Universitetindən bildirilib ki, BMU-da yeni dərslər il başlanandan hazırkı tarixə kimi universitet tərəfindən hansısa tələbə dərslə davamiyyət və sair məsələlərə görə xaric olunmayıb: "Bununla belə, az sayda, bir neçə tələbə müxtəlif şəxsi səbəblərə görə könüllü olaraq təhsillərinə fasilə verib".

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetindən verilən məlumata görə, 2024-2025-ci tədris ilində

Universitetlərdən qovulan tələbələrin ilginclik statistikası

Təhsil haqqına görə tələbənin qovulması yolverilməzdir; ekspert hesab edir ki, Azərbaycan dünya təcrübəsindən yararlanmalı, təhsil haqları ilə bağlı güzəştlər edilməlidir

Bununla yanaşı, akademik göstəricilər və davamiyyətlə bağlı problemlər də tələbələrin xaric edilməsində əsas səbəblərdən biridir. Universitetlərin eksrəziyyəti tələbələrin dərslə davamiyyətini ciddi nəzərdə saxlayır və müəyyən akademik hədlərə çatmayan tələbələr təhsildən kənarlaşdırılır. Bu, müəyyən qədər tələbələrin məsuliyyət hissini artırmaq üçün zəruri olsa da, problemin daha dərin kökləri var. Azərbaycanda tələbələrin akademik göstəricilərinin aşağı olması bir səbəbi də orta məktəb sistemində təhsilin keyfiyyətinin yetərli olmamasıdır. Orta məktəb səviyyəsində zəif təhsil alan tələbələr universitetdə daha ciddi çətinliklərlə üzləşirlər".

Ekspert əlavə edib ki, bəzi tələbələrin təhsilini dayandırmasının könüllü səbəbləri də diqqət çəkir: "Məsələn, xarici universitetlərə qəbul olan tələbələr təhsilini yerli universitetlərdə davam etdirməyi mənasız hesab edir. Bu hallar tələbələrin dünya standartlarına uyğun təhsil almaq istəyindən qaynaqlanır. Xarici universitetlərin tədris proqramlarının daha cazibədar olması, daha yaxşı karyera perspektivləri və müasir metodların tətbiqi tələbələrə ölkədən kənarda təhsil almağa həvəsləndirir. Bu, həm də Azərbaycanın ali

təhsil müəssisələrinin rəqabət qabiliyyətini artırmaq üçün tədris keyfiyyətinə daha çox diqqət yetirməli olduğunu göstərir. İlk növbədə, təhsil haqları ilə bağlı güzəştlər və təqaüd proqramları genişləndirilməli, təhsil kreditləri sistemi formalaşdırılmalıdır. Dövlətin maliyyə yardımı proqramları tələbələrin təhsildən xaric edilmə səbəblərini azalda bilər. Bundan başqa, orta məktəb təhsilinin keyfiyyətinin artırılması və universitetlərdə müasir tədris metodlarının tətbiqi tələbələrin akademik göstəricilərini yaxşılaşdıracaq. Universitetlər təkcə tələbkərlilik göstərmək əvəzinə, tələbələrin inkişafına dəstək olmalı, müasir dövrün tələblərinə uyğun kurslar və proqramlar təqdim etməlidir.

Son olaraq qeyd etmək lazımdır ki, tələbələrin universitetlərdən xaric edilməsinin qarşısını almaq üçün yalnız qanunvericilik deyil, həm də sosial, iqtisadi və psixoloji faktorlar nəzərə alınmalıdır. Təhsil sistemi tələbələrin inkişafı üçün hərtərəfli dəstək mexanizmi yaratmalı, onların maddi və akademik çətinlikləri ilə mübarizə aparmaq üçün effektiv alətlər təqdim etməlidir. Bu, yalnız fərdi tələbələr üçün deyil, həm də ölkənin ümumi inkişafı üçün vacibdir".

✎ Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Bu tələbələrin təqaüdləri artırıla bilər

Dövlət proqramı çərçivəsində xaricdə təhsil alan tələbələrin təqaüdlərinin artırılması məsələsinə baxılır. Bunu jurnalistlər üçün təşkil edilən brifinqdə Dövlət Proqramı İdarəetmə Qrupunun rəhbəri Turan Topalova "Azərbaycan müəllimi"nin sualına cavab olaraq deyib.

O bildirib ki, dövlət proqramı çərçivəsində xaricdə təhsil alan tələbələrin təqaüdlərinin artırılması onlar üçün prioritetdir, bu məsələyə baxılır.

Azərbaycanlı olimpiadaçı 400 minlik təqaüd qazanıb

Beynəlxalq Kimya Olimpiadası üzrə qızıl medalçı Ramil Babazadə Böyük Britaniyanın nüfuzlu Qlazqo Universitetində rəqəmsal kimya ixtisası üzrə doktorantura təhsili alacaq.

AzEdu.az xəbər verir ki, illik 100 min manat dəyərində 4 il müddətində tam təqaüd qazanan gəncin təhsil haqqı xərcləri də buraya daxildir.

Ramil Babazadənin tədqiqatı laboratoriyaların avtomatlaşdırılması çərçivəsində süni intellektin kimyaya tətbiqi istiqamətindədir. Məqsəd qabaqcıl avadanlıqlarla təchiz olunan və süni intellekt alqoritmləri tərəfindən idarə olunan eksperimental platform quraraq verilmiş hədəfə nail olmaq üçün lazımi prosesləri insan müdaxiləsi olmadan icra etməkdir. Avtomat laboratoriyaların əsas təsiri tədqiqatın sürətləndirilməsidir ki, bu da yeni birləşmələrin və materialların hazırlanma yollarını ənənəvi metodlarla müqayisədə 10-1000 dəfə daha sürətli tapmağa imkan verir. Bu sürətlənmə həm akademiya, həm də sənayedə tədqiqat üçün tələb olunan vaxtın, xərclərin, resursların və tullantıların əhəmiyyətli dərəcədə azalması deməkdir.

Ramil Babazadənin professoru Lee Cronin dünyanın ən böyük çoxsahəli kimya tədqiqat qruplarından birinə rəhbərlik edir. O, tədqiqatları üçün 35 milyon dollardan çox qrant cəlb edib, 350-dən çox elmi məqalə dərc etdirib

Xatırladaq ki, Ramil Babazadə Taylandda keçirilən Beynəlxalq Kimya Olimpiadasında qızıl medal, yerli və beynəlxalq olimpiadalarda medallar qazanıb.

“Qarabağdan gedən ermənilərdən fərqli olaraq azərbaycanlılar kifayət qədər sivil şəkildə Ermənistanı tərk ediblər”. Musavat.com xəbər verir ki, belə bir görünməmiş həyasız iddia Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan tərəfindən səslənib. Erməni nazirin iddiasına görə, “100-ə yaxın azərbaycanlı həmin vaxt mənzillərini satın, 160 mindən çoxu isə hətta Ermənistan hökumətindən təminat alıb”.

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirdi ki, Ararat Mirzoyanın bu fikirləri erməni həyasızlığının növbəti nümayişidir. Çox da uzaq olmayan, sübuta belə ehtiyacı olmayan real hadisələri-azərbaycanlıların tarixi torpaqlarından güclə deportasiya edilməsini “azərbaycanlılar sivil şəkildə Ermənistanı tərk ediblər” cümləsi ilə ifadə etmək üçün ancaq utanmazlığı adi həyat tərzinə çevirən erməni olmalıdır. 300 mindən yuxarı azərbaycanlıların Ermənistan adlanan Qərbi Azərbaycandan qovulması və qovularkən işğincələrə məruz qoyulmaları, öldürülmələri faktıdır: “Ortada

İrəvan deportasiya cinayətinin məsuliyyətindən qorxur

Mirzoyanın iddiasına görə, “100-ə yaxın azərbaycanlı həmin vaxt mənzillərini satın, 160 mindən çoxu isə guya Ermənistan hökumətindən təminat alıb

sində Ermənistanda bir nəfər də olsun azərbaycanlının qalmadığı barədə 1993-cü ildə söylədiklərinin videosu bugünlərdə yayıldı. Ararat Mirzoyanın dediklərini Ter-Petrosyanın həmin fikirləri də təkrar edir. Əslində keçmiş prezidentin hələ hakimiyyətdə olduğu zamanda dedikləri Ermənistan dövlətinin deportasiya cinayətinə yol verdiyinin rəsmi təsdiqidir. Xarici işlər naziri Mirzoyanı narahat edən və faktı inkar etməyə sövq eləyən həm də budur. Amma nə qədər inkar etsə də sübutlar,

rabağdan köçən ermənilərin isə əvvəla xeyli başqa ölkələrin, həmçinin Ermənistanın vətəndaşları idilər. Onlar Azərbaycan ərazisində qanunsuz yaşayırdılar. Bunu öz-ləri də köçən zaman jurnalistlərə etiraf ediblər. Vaxtilə Azərbaycan vətəndaşı olan Qarabağ ermənilərinə və onların ailə üzvlərinə gəlincə, Azərbaycan dövləti onlara köçməmək, Azərbaycan pasportu alıb Azərbaycan vətəndaşı olaraq yaşamaları üçün dəfələrlə müraciətlər etdi. Ancaq onlar bu müraciətləri və

hələ-mərhələ gerçəkləşdirilən bu plan nəticəsində azərbaycanlılar indi Ermənistan adlandırılan ərazidən - min illər boyu yaşadıkları öz doğma tarixi torpaqlarından qovularaq kütləvi qətl və qırğın-lara məruz qalıb, xalqımıza məxsus minlərlə tarixi-mədəni abidə və yaşayış məskənləri məhv edilib, 2000-dən çox toponimlərin adları dəyişdirilib. Yalnız 1948-1953-cü illər ərzində 150 minə yaxın azərbaycanlı indiki Ermənistan ərazisində öz tarixi torpaqlarından kütləvi surətdə

Qərbi Azərbaycan İcması Paşinyanla görüş istəyir

Əziz Ələkbərli: “Belə bir görüş baş tutsa...”

Prezident İlham Əliyev ötən gün yerli mediaya müsahibə verib. Müsahibədə ölkə başçısı Qərbi Azərbaycana qayıdış məsələsindən də danışdı.

“Yaxşı olardı ki, Ermənistanın baş naziri Qərbi Azərbaycan İcmasının nümayəndələrini qəbul etsin. Bildiyimə görə, onlar İrəvana da getməyə hazırdırlar”, - dövlət başçısı deyib.

Bəs belə görüşə razılıq verilsə, kimlər İrəvana gedəcək heyətin tərkibində ola bilər?

Məsələ ilə bağlı Modern.az-a danışan Milli Məclisin deputatı, Qərbi Azərbaycan İcmasının sədri Əziz Ələkbərli bildirib ki, qərbi azərbaycanlıların zorla qovulmasını Ermənistanın ilk prezidenti Levon Ter-Petrosyanın son günlər yayılan videoçıxışı da təsdiq edir: “Prezident İlham Əliyev yerli telekanallara müsahibəsində jurnalistlərin verdiyi sualları cavablandırarkən Qərbi Azərbaycana qayıdış məsələsinə də aydınlıq gətirdi. Bildirdi ki, Qərbi Azərbaycan tarixən azərbaycanlıların ata-baba yurdu olub və onlar zaman-zaman ermənilərin təzyiqlərinə məruz qalaraq, doğma torpaqlarından qovulublar. Bunu Ermənistanın birinci prezidenti Ter-Petrosyanın son günlər yayılan videoçıxışı da təsdiq edir. Cənab Prezident İlham Əliyev onu da xüsusi qeyd etdi ki, bu, ciddi problemdir, yüz minlərlə insanın hüquqlarının bərpası məsələsidir, ədalət məsələsidir. Prezident çıxışında Ermənistanın baş nazirinə təklif etdi ki, Qərbi Azərbaycan İcmasının nümayəndələrini qəbul etsin, onların dilindən problemlərini eşitsin, çünki onların tam hüququ var ki, doğma yurdlarına qayıtsınlar”.

Ə.Ələkbərli deyib ki, icma olaraq Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyana görüş üçün müraciət ediblər: “Cənab Prezidentin xatırlatdığı kimi, əlbəttə, biz bu görüşə hazırıq və Ermənistanın baş nazirinə müraciət də etmişik. O ki qaldı belə bir görüş baş tutsa heyətdə kimlərin olacağı barədə sualınıza, bu barədə görüş gerçəkləşəndə icmanın rəhbərliyi müvafiq qərar verəcək və onda siz də biləcəksiniz”.

bütün bunları təsdiq eləyən sənədlər, sübutlar var. Ermənilərin qətlə yetirdiyi azərbaycanlıların siyahısı mövcuddur, qohumları, ailə üzvləri yaşayır. Azərbaycanlıların zorla deportasiya edildiyini əslində Ararat Mirzoyan yaxşı bilir. Mirzoyan azərbaycanlıların öz tarixi torpaqlarına-Qərbi Azərbaycana qayıdış məsələsinin Azərbaycan dövləti tərəfindən çox ciddi şəkildə qoyulduğunun fərqi vardır və bilir ki, bu məsələdə Ermənistan gec-tez geri çəkilməli və Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa əsaslanan tələbini yerinə yetirməli olacaq. Ona görə də erməni nazir erməni xislətinə uyğun davranaraq faktları danmaq yolunu seçib. Ermənistanın birinci prezidenti Levon Ter-Petrosyanın Ermənistandan azərbaycanlıları deportasiya etdikləri, Ermənistanın bir neçə bölgəsində azərbaycanlıların sayının ermənilərdən çox olduğu və deportasiya nəticə-

faktlar var. Ermənistanın ən düzgün addımı o olar ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dediyi kimi, Nikol Paşinyan Qərbi Azərbaycan İcmasının nümayəndələri ilə görüşsün və azərbaycanlıların öz tarixi torpaqlarına qayıdış məsələsinə onların dilindən eşitsin, onlarla müzakirə eləsin. Yoxsa ki, faktları inkar etməklə Ermənistanın yol verdiyi cinayəti ört-basdır etmək və daha uzun müddət məsuliyyətdən yayınmaq mümkün olmayacaq”.

Deputat vurğuladı ki, Ermənistandan azərbaycanlıların deportasiya edilməsi ilə ermənilərin Qarabağdan köçməsinə müqayisə etməyin özü tamamilə yanlışdır: “Qeyd etdiyimiz kimi, azərbaycanlılar öz torpaqlarından Ermənistan hökuməti tərəfindən güclə çıxarılıblar. Bunu Ermənistanın prezidenti olmuş şəxs də həftə qürurlanaraq söyləyir. Qa-

çağırışları qəbul etmədilər və könüllü olaraq çıxıb getdilər. Onların qarşısını kəsin zorla Qarabağda saxlamaq onların hüquqlarının pozulması olardı. Ermənilər köçərkən bir nəfər də olsun ölən və yaralanan olmayıb. Köç zamanı ermənilər bəyan edirdilər ki, onlara Azərbaycan tərəfindən heç bir təzyiq olmayıb”.

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə isə bildirib ki, Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan tərəfindən mətbuat konfransı zamanı Qərbi Azərbaycan İcması ilə ümumilikdə indiki Ermənistan ərazisindən azərbaycanlıların deportasiyası ilə bağlı səsləndirdiyi iddialar Ermənistan tərəfindən tarixin saxtalaşdırılmasıdır: “Ermənilərin son iki yüz il ərzində kütləvi şəkildə Cənubi Qafqaza köçürülməsi ilə azərbaycanlıların öz tarixi torpaqlarında sıxışdırılması tarixi faktıdır. Mər-

və zorakılıqla deportasiya olunub. Bununla yanaşı, 1987-1991-ci illərdə azərbaycanlıların tarixi-etnik torpaqlarından növbəti deportasiyası baş verib, nəticədə 250 mindən artıq azərbaycanlı Ermənistandan qovulub. Bütün bunları sübut edən tarixi və hüquqi sənədlər mövcuddur.

Azərbaycanlıların bölgədə mövcudluğunu problem kimi təqdim etmiş, azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləməni və Azərbaycan ərazilərinin işğalını “600 illik problemin həlli” olduğunu bildirmiş keçmiş Ermənistan prezidenti Levon Ter-Petrosyanın və sonrakı digər erməni liderlərinin səsləndirdikləri fikirlər və yürütdükləri siyasət göstərib ki, irqçi-şovini millətçi məfkurəsi hər zaman Ermənistanın ideoloji təmayülünü təşkil edib. Qeyd edilənlərlə yanaşı, 2020-ci il müharibəsindən sonra Azərbaycanda silahlı qüvvələrini çıxarmaqdan imti-

na etmiş, erməni sakinlərin yerləşdiyi ərazilərdə hərbişmə siyasətini və qeyri-qanuni fəaliyyətini davam etdirmiş, erməni sakinlərin Azərbaycanı reinteqrasiyası prosesinə mane olmuş Ermənistanın indiki beynəlxalq hüquqdan danışıması absurddur”.

Nazirlik rəsmisi vurğulayıb ki, Ermənistan tərəfi indiki Ermənistan ərazisində öz doğma torpaqlarından zorla qovulmuş Qərbi Azərbaycan İcmasının nümayəndələrinin hüquqlarını tapdalamaq və onlarla dialoqun hər vechlə qarşısını almaq

əvəzinə, bu icmanın sülh yolu ilə, ləyaqətli və təhlükəsizlik şəraitində geri qayıdış məqsədli Ermənistanla dialoq çağırışlarına cavab verməlidir. Ermənistanın “etnik uyğunsuzluq” konsepsiyasından və “etnik təmizləmə əsasında mon-etnik dövlət titulu”ndan əl çəkib, dinc birgəyaşayışı seçdiyinə praktiki göstəricisi məhz Qərbi Azərbaycan İcmasının qayıtmasına şərait yaratmaqdan keçə bilər.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Diplomatın həbsi xəbərini tanınmış vəkil təkzib edir

Adəm Məmmədov: “Zəng edin Xarici İşlər Nazirliyinə, görün, belə bir adam həbs olunub?”

Bir müddət əvvəl Azərbaycanın Misir Ərəb Respublikasındakı səfirliyinin təmsilçisi, diplomat Ramiz Vəliyevin həbs olunduğuna dair məlumat yayıldı.

Qeyd olunurdu ki, o, beynəlxalq tədbirlərin ölkəmizdə keçirildiyi dövrdə dövlətə qarşı təxribat xarakterli kampaniyaların araşdırılması ilə bağlı davam edən cinayət işi üzrə həbs edilib.

Həmçinin onun barəsində Səbəyel Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə 4 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçildi-yi də vurğulanırdı. Son günlər isə Ramiz Vəliyevin vəkili-nin onun qardaşı oğlu Adəm Məmmədov olduğu barədə xəbərlər yayılıb.

Məsələ ilə bağlı Bakupost.az-ın əməkdaşı Adəm Məmmədovla əlaqə saxlayıb. Onunla sayt əməkdaşı arasındakı dialoqu təqdim edirik:

- Kim deyir ki, Ramiz Vəliyev həbs olunub? Kim deyir? Zəng edin Xarici İşlər Nazirliyinə, görün, belə bir adam həbs olunub? Saytlarda yayılan xəbərlərə gəlincə, bu xəbərləri rəsmən təsdiqləyiblər ki? Yazırlar da... Sadəcə yazırlar, qurtardı getdi də...

- Adəm müəllim, siz Ramiz Vəliyevin vəkilisiniz?

- Adam həbs olunanda onun vəkili olur. Mən onun vəkili deyiləm. Çünki o, həbs olunmayıb. Yayılan o boş xəbərlər məhkəmə predmeti olacaq. Bunlar 15 gün əvvəl gedən məlumatdır. 15-20 gün əvvəl yayıldı, qurtardı getdi də.

- Axı Səbəyel Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə Ramiz Vəliyev barəsində 4 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçildiyi açıqlanıb.

- Səbəyel Rayon Məhkəməsinin belə bir qərarı olmayıb. Bunu məndən niyə soruşursunuz? Olmayıb belə bir şey. Heç məsləhət də deyil bunu yazmaq. 20 gün əvvəl yazıblar, boş-boş şeylərdir. Bu, məhkəmə predmeti olacaq. Yazırlar, ay bu terrorudur, ay belə oldu, elə oldu. Danışırırlar, yazırlar da. Dövlət təşkilatları açıqlama verməlidir, tutan orqan açıqlama verməlidir ki, belə bir şey olub, ya yox. Ondan sonra bilirsiniz də... Axı mən nə bilim? İndi bir nəfər yönəldib mənim üstümə ki, Adəm Məmmədov cavab versin. Mən lazım olanda, vaxtı çatanda, real bir şey varsa, açıqlama verirəm. Mən mətbuatla işləyən adamam.

- Ramiz Vəliyev sizin əminizdir?

- Keyr. O, Vəliyevdir, mən Məmmədovam. Araşdırın. Onu 2-3 sayt yazıb ki, Ramiz Vəliyev Adəm Məmmədovun əmisidir. Mən indi durub hamısına deyim ki, filankəs mənim əmimdir və yaxud filankəs mənim əmim deyil. Mən durub belə şeylərin arxasınca düşsəm, nə dəyişəcək ki? Əgər hər hansı bir açıqlama lazım olsa, mən özüm sizi yığacağam, deyəcəyəm ki, belə bir şey var, realdır, açıqlama vermək istəyirəm.

Hazırda böyüklərin və uşaqların yoluxduğu və ağırlaşma ehtimalı çox olan metapnevmonovirus geniş yayılıb. Bəzən bunu qripə də eyniləşdirirlər. Metapnevmonovirusda həm burun axma, həm boğaz, həm dərin öskürək ola bilər. Adətən xəstəlik 5-7 gün çəkib bitir. Amma ağciyər xəstəlikləri olanlarda, astma xəstələrində, immunitet defisiti olanlarda pnevmoniya ilə ağırlaşa bilər. Metapnevmonovirus pandemiyadan sonra hər il dövr edir və mövsümi yoluxma olur. Bu infeksiyaya qarşı spesifik dərman yoxdur. Ona görə hərərətəsalıcı, burun açıcı, öskürək əleyhinə dərmanlardan istifadə olunur. Tez-tez pnevmoniyaya çevrildiyi üçün antibiotiklər təyin edilir, amma bunu həkim təyin etməlidir.

Poliklinikalarda peyvəndlə bağlı problem

Əhalini xəstəxanalar edən virus: ağırlaşmalar çoxalır, poliklinikalarda peyvənd növbəsi yaşanır

“Peyvədləmə epidemik hal olmazdan önce aparılmalıdır”. Bunu **Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, infeksiyoz Təyyar Eyvazov** deyib. O qeyd edib ki, qripə qarşı peyvənd təhlükəsiz preparatdır, həm azyaşlılar, həm də hamilələr peyvənd oluna bilər: “Qripə bütün infeksiyaların 90 faizini təşkil edir. İnsan ömrünün, orta hesabla, bir ili xəstə halda keçir. Ağır formalı infeksiyalar - qripə bəzən insan həyatına son qoya bilər. Hər kəs vaxtında peyvənd olunmalıdır ki, bu cür problemlərlə qarşılaşmasınlar”.

Təyyar Eyvazov onu da bildirib ki, son vaxtlar qripə qarşı vaksinasıya ilə bağlı müraciət edənlərin sayı artıb: “Vaksinasıya zamanı insanlar xəstəliyi yüngül keçirir. Demək olar ki, fəsadlaşma olmur. Uşaqlar bu xəstəliyin risk qrupuna daxildir. Uşaqlarda qripə yoluxma olarsa, valideynlər onları izolyasiya etməli, ətrafı yoluxdurmağa çalışmaldırlar”.

T.Eyvazov həmçinin peyvənd vurdurmaqdan imtina edənlərlə bağlı sual cavablandırır: “Düzdür, qripə virusları mutasiya edir, ştamların növləri dəyişir. Yay aylarında Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı payız-qış mövsümündə regionlarda hansı ştamların olacağını müəyyənləşdirir və vaksinlər təyin edir. Viruslara qarşı bu peyvəndlər effektiv olur. Qeyd edim ki, hamilə qadınlara da bu peyvəndi vurdurmaq olar, bun-

lar təhlükəsizdir və yan təsirləri yoxdur”.

Açıqlamadan aydın olur ki, metapnevmonovirusa yoluxmamaq üçün elə mövsümi qripə qarşı vaksin olunmaq kifayət edir. Amma bəzi poliklinikalarda peyvənd olmaması problem yaradıb. “Yeni Müsavat”a müraciət edən valideynlər qeyd edirlər ki, 12 və 22 sayılı poliklinikalara üz tut-salar da, orada peyvəndin olmadığı bildirilib.

Məsələ ilə bağlı səhiyyə qurumlarına müraciət etdik. TƏBİB-in İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin “Yeni Müsavat”a bildirilib ki, poliklinikalar aidiyyəti üzrə peyvəndlə təmin olunub: “Ola bilər, tələbat çox olduğundan bəzi poliklinikalarda peyvənd bitərsə, poliklinikalar yenidən gigiyena epidemiologiya mərkəzlərindən əldə edə bilərlər”.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən də məsələyə münasibət bildirilib: “Ölkəmizdə kifayət

qədər vaksin ehtiyatı mövcuddur. Müraciət edən tibb müəssisələri qripə peyvəndi ilə dərhal təmin edilir”.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın Səhiyyə Nazirliyi Çində sürətlə yayılan virusla bağlı yanvarın 6-da əhaliyə müraciət ünvanlayıb. Nazirliyin açıqlamasına görə, bu xəstəlik Çinlə

də ağır gedişatlı olması nə rahatlıq doğurur. Qripə, ya da tibbi adıyla influenza, hər il dünyada təxminən 2-5 milyon insana yoluxan, 250 mindən çox insanın isə ölümünə səbəb olan influenza virusunun törətdiyi bir infeksiyaya aiddir. Növbəti pandemiya ilə bağlı müzakirələrdə qripə tez-tez potensial təhlükə mənbəyi olaraq qeyd olunur. Bunun səbəbi qripə viruslarının (xüsusən influenza A) dəyişkənliyi, hey-

vanaşı, Azərbaycana qonşu olan Rusiya və Qazaxıstanda da aşkarlanıb. Bu virusa hələlik Azərbaycanda rast gəlinməsə də, nazirlik əhaliyə xəbərdarlıq edərək, risk qrupuna aid insanları peyvənd olunmağa çağırıb. Alimlər qorunmaq üçün qızıl qaydalarla əməl olunmağı tövsiyə edirlər: əlləri ən azı 20 saniyə sabunla yumaq, yuyulmamış əllərlə gözü, buruna və ağıza toxunmaq, xəstə insanlarla təmasdan çəkinmək, xəstə insanların stəkanlarından, eləcə də qab-qacaq-larından istifadə etməmək, qapı tutacaqlarını, eləcə də uşaqların ümumi oyuncaqlarını davamlı spirtlə dezinfeksiya etmək. COVID-19 pandemiyasından fərqli olaraq HMPV ilə bağlı hər hansı sosial məhdudiyyət və ya qadağalara ehtiyac olmadığı bildirilir.

Onu da nəzərə çatdıraraq ki, son dövrlər qripin

vanlardan insana keçmək qabiliyyəti və geniş yayılma potensialıdır. Qripə virusu kiçik mutasiyalara məruz qalaraq insanlar arasında əvvəlki immuniteti qeyri-effektiv edir. Qeyd edilir ki, heyvanlarda yayılan (məsələn, quş qripə və donuz qripə) qripə virusu insanlara uyğunlaşaraq pandemiya səbəbi ola bilər.

Tarixdə bilinən ən böyük qripə epidemiyalarından biri Birinci Dünya müharibəsi zamanında qeydə alınan və müharibənin özündən daha çox ölümə səbəb olan İspan qripəsidir. 2009-ildə Meksikadan başlayıb dünyaya yayılan ən son pandemiya isə H 1 N 1 pndm (Donuz qripə) virusu səbəb olub, global miqyasda 700 milyondan çox insan yoluxub. Qripə virusu heyvanlardan insana keçdikdə, daha ölümcül və yoluxucu ola bilər.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Müsavat”

Boşanma və alimentlə bağlı yeni qaydalar

Mehriban Zeynalova: "Yeni qanun həm uşaqların hüquqlarını qorumağa, həm də valideynlər arasında yaranan münaqişələri azaltmağa xidmət edəcək"

Ali Məhkəmə Plenumunun 2024-cü il 20 dekabr tarixli qərarı ilə ailə münasibətləri ilə bağlı bəzi qərarlarına əlavə və dəyişikliklər edilib. Məhkəmə-Hüquq Şurasının üzvü Sənan Hacıyev Plenum qərarında əks etdirilən dəyişiklikləri açıqlayıb: "Artıq uşaqla ünsiyyət hüququ məsələsi nikahın pozulması ilə bərabər öz həllini tapa biləcək. Uşaqla ünsiyyətə dair mübahisələr yarandıqda uşaqlardan ayrı yaşayan valideyn bu barədə tələblə ayrıca iddia qaldırmaq məcburiyyətində qalmayacaq, nikahın pozulmasına dair işlərə baxılarkən iddia irəli sürmək imkanı olacaq. Bu məsələnin boşanma ilə eyni anda həllini tapması, uşaqların hüquqlarının qorunmasına, valideynləri ilə vaxtında ünsiyyət qurmalarına xidmət edəcək.

Həmçinin məhkəmələr mübahisə predmeti olaraq valideynin uşaqla ünsiyyət hüququnun müəyyən olunmasından sonra ünsiyyətin vaxtı, müddəti, yeri və digər üsul və qaydasının dəyişdirilməsi üçün valideynlər artıq yeni iddia qaldırmaq məcburiyyətində qalmayacaq, bu barədə ərizə təqdim edəcək və həmin ərizəyə MPM-in 231-ci maddəsinə əsasən 10 iş günü müddətində baxılacaq. Əvvəlki təcrübədən fərqli olaraq icra məmurları uşaqla ünsiyyətə dair qanuni qüvvəyə minmiş qətnamələrin icrasından azad olacaqlar və valideynlər özləri qətnaməni qarşılıqlı surətdə könüllü icra etməli olacaqlar. Belə ki, qəbul edilmiş qətnamə ilə uşağın kim tərəfindən, harada, nə vaxt və ya hansı müddətdə təhvil verilməsi valideynin öhdəliyi kimi müəyyən ediləcək. Bundan başqa, yeni qaydalar uşaqlardan ayrı yaşayan valideynin də övladı ilə ölkədən gedə bilməsinə imkan yaradacaq.

Sabit pul məbləğində aliment tutularkən alimentin məbləği konkret rəqəmlə deyil, əmək haqqının müəyyən misli həddində göstəriləcək. Bu qayda alimentin məbləğinin minimum əməkhaqqının artımına uyğun olaraq mütə-

madi şəkildə indeksasiyasına imkan verəcək və vətəndaşlar artıq yaşayış minimumu xərclərinin yüksəlməsi əsası ilə davamlı olaraq alimentin artırılmasına dair iddia qaldırmaq məcburiyyətindən azad olacaqlar. Belə ki, tutulmuş aliment artırılmış minimum əməkhaqqına mütənasib olaraq, icra qaydasında, heç bir müraciətə zərurət olmadan artacaq.

Uşağa görə aliment ödəyən valideynin tələbi ilə alimentin 50 faizdən çox olmayan məbləğini yetkinlik yaşına çatmayan uşağın adına açılmış bank hesabına köçürmək barədə tələbə də müstəqil iddianın qaldırılması yolu ilə deyil, daha sadə və qısa prosedur olan, qətnamənin icra qaydasında ərizənin verilməsi yolu ilə öz həllini tapa biləcək.

Mütəxəssislər qeyd edir ki, yeni qaydalar əsasən uşaqların valideynləri ilə vaxtında ünsiyyət qurmasına şərait yaradır, onların hüquqlarının qorunmasını sürətləndirir və mübahisələri azaldır, valideynlər arasında əlavə hüquqi mübahisələrin qarşısını alır. Həmçinin uşağın rifahına yönəlmiş bu dəyişikliklər uşaqların həm emosional, həm də sosial inkişafına müsbət təsir göstərəcək.

Əvvəllər uzun və mürəkkəb məhkəmə prosesləri ilə həll edilən məsələlər indi daha qısa prosedurlar vasitəsilə həll olunur. Valideynlərin uşaqla ünsiyyətin vaxtı, yeri və müddəti ilə bağlı dəyişikliklər üçün yeni iddia qaldırmaq məcburiyyətində olmaması məhkəmə işlərinin yüklənməsini azaldır, valideynlərin vaxt və maddi vəsaitlərinə qənaət edir, vətəndaşların hüquqlarının daha çevik təmin edilməsinə imkan yaradır.

Aliment məbləğinin əməkhaqqının müəyyən misli ilə müəyyən edilməsinə gəldikdə, minimum əməkhaqqı artdıqca alimentin avtomatik indeksasiyasını təmin edir, alimentin artırılması üçün yeni iddiaların qaldırılmasını lüzumsuz edir.

Beləliklə, yeni dəyişikliklər ailə məsələlərinin daha mədəni şəkildə həllinə və valideynlər arasında qarşılıqlı razılaşmaların təşviq edilməsinə xidmət edir.

"Təmiz Dünya" Qadınlara Yardım İctimai Birliyinin sədri Mehriban Zeynalova mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Məhkəmə qərarları uşaqla bağlı məsələləri həll etsə də, bir çox hallarda prosesin icrası qəyymuluq şöbələri və digər qurumların üzərinə düşürdü ki, bu da əlavə problemlər və çətinliklər yaradırdı. Miqrasiya qurumlarına da tez-tez uşaqla ünsiyyət hüququ ilə bağlı şikayətlər daxil olurdu. İndi isə məhkəmə prosesində bu cür məsələlərin tam həllini tapması çox müsbət bir addımdır. Əsas problemlərdən biri, valideynlərdən birinin uşağa ünsiyyət imkanı

yaratmaması idi. Eyni zamanda alimentin vaxtında ödənilməməsi də uşağın həyatına və valideynlə münasibətinə mənfi təsir edirdi. Bəzi hallarda, valideynlər alimenti ödəməməklə və ya uşağı digər valideyndən uzaq tutmaqla qisas almağa çalışırdılar. Bu cür vəziyyətlər uşağın psixologiyasına ciddi mənfi təsir göstərir, onların körpəlikdən etibarən travmalar yaşamasına səbəb olur və gələcək həyatlarında problemlər yaradır.

Valideynlər bəzən uşaqlarına psixoloji təzyiq göstərərək digər valideyn haqqın-

da mənfi fikirlər formalaşdırır və onları bir-birinə qarşı qoyurlar. Bu davranışlar uşaqların emosional və sosial inkişafına zərbə vurur. Beləliklə, əsas əziyyəti uşaqlar çəkir.

Bu baxımdan, qanunvericilikdə edilən dəyişikliklər olduqca əhəmiyyətlidir. Artıq əlavə məhkəmə proseslərinə və bürokratik prosedurlara ehtiyac qalmayacaq. Alimentin artırılması məsələsində də valideynlər məhkəməyə yenedən müraciət etməli olmayacaqlar, çünki alimentin məbləği avtomatik olaraq minimum əməkhaqqının artımına uyğun şəkildə tənzimlənəcək.

Uşaqla ünsiyyət hüququ ilə bağlı əlavə prosedurların ləğv edilməsi də həm valideynlər, həm də uşaqlar üçün daha rahat bir mühit yaradacaq. Əvvəllər ənənəyə görə, uşaq ananın himayəsinə verilərək valideynlərin uşağın mənafeyini nəzərə alaraq öz aralarında razılığa gələcəkləri düşünüldü. Lakin təcrübə göstərdi ki, çox vaxt bu razılıq əldə edilmir, çünki valideynlər şəxsi maraqlarını ön plana çıxarırlar və emosional gərginlik səbəbindən uşağın mənafeyini unudurlar.

Bu səbəbdən, qanunda edilən dəyişikliklər ailə hüququ sahəsində mühüm irəliləyişdir. Bu dəyişikliklər həm uşaqların hüquqlarını qoruyur, həm də valideynlər arasında yaranan münaqişələri azaltmağa xidmət edir. Beləliklə, bu qərarlar ailə münasibətlərində daha ədalətli və mütərəqqi bir yanaşmanın tətbiqini təmin edir".

✉ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Vətən müharibəsi qazisi qəzada öldü

Qarabağda avtomobil qəzasında Vətən müharibəsi qazisi həlak olub.

Metbuat.az xəbər verir ki, hadisə yanvarın 8-də Cəbrayıl rayonunun Karxulu kəndi ərazisində baş verib.

Lənkəran rayon sakini Nicat Ağayev "Mitsubishi" markalı avtomobillə hərəkətdə olan zaman idarəetməni itirərək nəqliyyat vasitəsinə aşırıb.

Nəticədə sürücü Nicat Ağayev hadisə yerində ölüb, avtomobildə olan 2 sərnişin isə aldığı xəsarət nəticəsində xəstəxanaya yerləşdirilib. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Qeyd edək ki, Nicat Ağayev 44 günlük Vətən müharibəsində iştirak edib. Ailəsi idi, 2 övladı var.

Plastik cərrahı öldürənə hökm

Tanınmış plastik cərrah Türkan Gündüzü qətlə yetirməkdə təqsirləndirilənəri, Türkiyə vətəndaşı Muhammet Gündüzə hökm oxunub.

"Report"un yerli bürosu xəbər verir ki, Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Fəhmin Hümbe-tovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm oxunub.

Məhkəmənin hökmü ilə Muhammet Gündüz 17 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Dövlət ittihamçısı Samir Məmmədov məhkəmədən Muhammet Gündüzün 18 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini istəyib.

Xatırladaq ki, ötən il mayın 7-də Novxanı qəsəbəsində 1982-ci il təvəllüdlü Türkan Gündüzün ölməsinə dair Abşeron Rayon Prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Aparılmış araşdırmalarla 1967-ci il təvəllüdlü Türkiyə vətəndaşı Muhammet Gündüzün aralarında yaranmış mübahisə zamanı arvadı Türkanə Gündüzə bıçaqla xəsarət yetirərək qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Faktla bağlı Abşeron Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. Muhammet Gündüz şübhəli şəxs qismində tutulub.

Bacısı oğlunu ağacla döyüb öldürən çobana ağır cəza

Ağcabədidə azyaşlı bacısı oğlunu öldürməkdə təqsirləndirilən Natiq Babayevin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşıb.

APA xəbər verir ki, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Cavid Səfərlinin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm oxunub.

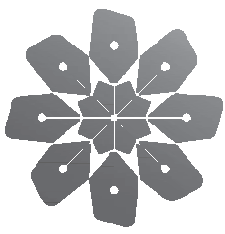
Hökmə əsasən, təqsirləndirilən Natiq Babayev 18 il 6 ay müddətində azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilib.

Qeyd edək ki, hadisə ötən il iyunun 9-da Ağcabədi rayonunda baş verib.

Fermada çoban işləyən 39 yaşlı Natiq Babayev otlaq sahəsində bacısı oğlu 7 yaşlı Anar Əhmədovun başına ağacla bir neçə dəfə zərbə vurub.

Azyaşlı aldığı xəsarətlərdən ölüb.

Təqsirləndirilən şəxsə Cinayət Məcəlləsinin 120.2.4-cü (xüsusi amansızlıqla qəsdən adam öldürmə) və 120.2.9-cu (köməksiz vəziyyətdə olan adamı öldürmə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədanın İnkişafı
Agentliyi**

Ekologiya

ÜSAVAT
N 4 (8614) 10 yanvar 2025

Xəzəri kimlər çirkləndirir?

Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi

Xəzərə daxil olan tullantı sularının 60%-i Volqa çayının payına düşür. Xəzər sularının çirklənməsində Kür və Ural çayları da az rol oynamır. Ermənistan və Gürcüstan ərazisində formalaşan kommunal və sənaye tullantı suları Kür çayı vasitəsilə Xəzərə daxil olur. Xəzər dənizi sahillərində yerləşən Bakı, Sumqayıt, Mahaçqala, Həştərxan, Türkmənbaşı, Rəşt və Ənzəli şəhərlərindən dənizə axıdılan tullantı suları onun əsas çirkləndiricilərindən hesab edilir.

Ekoloji problemin səbəbləri dənizdə karbohidrogen ehtiyatlarının axtarışı, hasilatı və nəqli zamanı ekoloji tələblərin gözlənilməməsi, sənaye tullantıları, çay suları ilə dənizə müxtəlif çirkləndirici maddələrin gətirilməsi, məişət tullantı sularının təmizlənmədən Xəzər dənizinə axıdılması, üzən vasitələrdən tullantılar, kənd təsərrüfatında istifadə olunan gübrələrin yağıntı və suvarma suları ilə yuyularaq çaylar-kanallar vasitəsilə dənizə axması və s. ilə bağlıdır.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən Xəzər dənizinin Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində və onun sahil zolağında fəaliyyət göstərən müəssisə və təşkilatlarda, obyektlərdə, üzən vasitələrdə, sahilboyu ərazilərdən dənizə olan axarlarda həyata keçirilmiş ekoloji monitorinqlər zamanı Xəzər dənizinə tökülən 128 axar qeydə alınmışdır.

Dənizin qidalanmasında Volqa çayının xüsusi əhəmiyyəti var. Bu çay vasitəsilə dənizə ümumi illik axar 60%, digər çaylar - Kür 6 %, Ural 5 %, Terek, Sulqa və Samur birlikdə 4,5%, İran ərazisindən Səfidrud, Şirrud, Gürqan və s. 4,0-4,5% təşkil edir.

Azərbaycanda Xəzər dənizindən neft çıxarılır və emal prosesində ən müterəqqi tex-

nologiyalar tətbiq edilməsinə baxmayaraq, qəzalar baş verir və nəticədə neft dənizə tökülür. Dənizdən neft çıxaran yalnız Azərbaycandır və bu baxımdan neftlə çirklənmə prosesi ölkəmiz tərəfindən gedir. Xəzər dənizinin çirklənməsində ən böyük amillərdən biri kimi hərbi gəmilərin, eləcə də digər gəmilərin də rolu var. Belə ki, dəniz nəqliyyatı dənizə xeyli miqdarda çirkləndirici maddələr axıdır. Xəzər dənizin çirklənməsi yalnız suya deyil, orada yaşayan canlılara da öz təsirini göstərir. Belə ki, Xəzər dənizində balıqçılıq inkişaf edir və buradakı balıqlar qidalanarkən müəyyən zərərli maddələr onların orqanizminə daxil olur. İnsanlar balıqlarla qidalarkən həmin konseregen maddələr insanların orqanizminə də təsir göstərir. Bundan başqa, Xəzər dənizində hərbi manevrlər, təlimlər aparılır ki, bu da suyun çirklənməsində öz təsirini göstərir. Əhalinin sayı ilə yanaşı suya olan tələbat da artır. Suyun çirklənməsi prosesi əvvəlki illərə nisbətən daha çox olur. Xəzərin çirklənməsinin qarşısının alınması üçün müəyyən tədbirlər görmək lazımdır. Bu baxımdan dənizdən neft çıxararkən ehtiyatlı olmaq lazımdır ki, dəniz neftlə çirklənməsin. Eləcə də Rusiyadan, Həştərxan ərazisində baş verən proseslərin nəticəsidir ki, Xəzərin çirklənməsinin 80 faizi məhz Volqa çayının payına düşür.

Rusiyada bu çirklənmənin qarşısının alınması üçün müəyyən tədbirlər görülməlidir. Dənizin mühafizə edilməsi əsas məsələlərdən biridir. Ermənistan, Gürcüstanın bizim çayları çirkləndirməsi ilə bağlı regional iclaslarda, konfranslarda alimlərimiz statistik rəqəmlər təqdim edirlər.

Bu çirklənmə yalnız balıqlara təsir göstərmir. Dünyada okeanların, dənizlərin, çayların altında olan bitkilər oksigen ifraz edir. Dünyada ifraz edilən oksigenin 60 faizi okean, dəniz və çaylarda olan bitkilərin hesabına. Konseregen maddələr oraya düşəndə onları məhv edir. Suyun oksigenə olan tələbatı azalır. Quru ərazidə bitki məhv olanda insanlar onu bərpa etmək imkanına malikdir. Ancaq dənizin dibində olan bitkilər konseregen maddələr nəticəsində məhv olduqda o bitkiləri yenidən ekmək qeyri-mümkündür. Eləcə də Xəzər dənizində olan balıq-

ların əksəriyyəti bitkilərlə qidalanırlar. Burada qida zənciri qırılır. Xəzərin mikroflorası, faunası azalır. Beləliklə, Xəzərdə olan canlı aləm getdikcə azalır. Almaniya Reyn çayına o qədər sənaye məhsulları axıdılır ki, ona "ölü çay" deyirlər. Hətta orada canlı mikroorqanizmlər belə, yoxdur. Xəzərlə bağlı 5 ölkə müəyyən tədbirlər həyata keçirməyə, vəziyyəti daha da pisləşəcək. Bu gün hətta milyon tonlarla müəyyən zərərli maddələr havaya buraxılır, onlarda həm yağış vasitəsilə, həm də çaylar vasitəsilə Xəzəri çirkləndirir. Xəzərə axan çayların daşması da dənizin çirklənməsində rol oynayır. Yəni Xəzəri çirkləndirən amillər olduqca çoxdur. Bunun qarşısını sözlə almaq yox, xeyli vəsait sərf etmək lazımdır. Bu regional problemdir və bunun qarşısı alınmalıdır. Ən böyük tullantı Xəzər dənizinə çaylar vasitəsilə daxil olur. Eyni zamanda sahil

ərazilərində təsərrüfat fəaliyyətindən, məişət tullantıları nəticəsində çirklənmə davam edir. Bu, çox böyük problemdir. Xəzər dənizinə külli miqdarda çirkləndirici su daxil olur. Bu da əsasən qaynar nöqtələrdən olur. Qaynar nöqtələrdən biri Abşeron yarımadasıdır. Sözsüz ki, Xəzər dənizin çirklənməsində təkəcə Azərbaycan rol oynamır. Xəzər regional dənizdir, 5 Xəzəryanı dövlətdən daxil olan tullantılar da səbəb olur.

Bundan çıxış yolu təmizlənməmiş tullantı sularının Xəzər dənizinə axıdılmasının qarşısının alınması və tullantı sularının təmizləyici qurğularda müvafiq standartlara uyğun təmizlənməsinin təmin edilməsidir.

Bakı şəhəri, Abşeron yarımadasında çox böyük faizdə mərkəzləşmiş kanalizasiya sistemi mövcud deyil. Təmizləyici qurğuların çox hissəsi ya köhnə olduğu üçün iş-

ləmir, olanlar da normativlərə uyğun təmizləməni təmin etmir. Bunun nəticəsində də Abşeron yarımadasından Xəzər dənizinə gündə təxminən 1 milyon kubmetr çirkləndirici su axır. Bunu Azərbaycanda bütün Xəzərin sahilinə aid etsək, rəqəm 2 dəfə artır. Bunun müqabilində, Bakıda su təchizatı ilə bağlı problemlər yaranıb.

Ümumiyyətlə, iqlim dəyişmələri nəticəsində sudan qeyri-səmərəli istifadə, su itkilərinin çox olması səbəbindən son zamanlarda, xüsusilə yay aylarında Azərbaycanda su ehtiyatlarında çatışmazlıqlar hiss olunur.

Tullantı sularının dənizə axıdılması yox, o sudan emal olunaraq təkrar texniki məqsədlə istifadəsidir, Bakıda kifayət qədər texniki suya ehtiyac var. O cümlədən yaşillıqların suvarılması üçün kifayət qədər suvarma suyu ehtiyac var. Suvarma suyu kimi yüksək keyfiyyətlə təmizlənməmiş içməli sudan istifadə olunur. Bu, məntiqə sığmayan bir şeydir. Son zamanlar dənizlərin, okeanların çirklənməsinin səbəblərindən biri də plastik çirklənmələrdir. Hazırda dənizdə fəaliyyət göstərən neft şirkətləri müasir texnologiyalardan istifadə edirlər. Onların fəaliyyəti tam nəzarət altında olduğu üçün tullantıların qat-qat azaldılmasına, bir sıra hallarda minimuma endirilməsinə nail olunub. Amma yenə də fəaliyyət zamanı sözsüz ki, tullantılar olur və bu da ətraf mühitə, Xəzərin biomüxtəlifliyinə, su bioloji resurslarına mənfi təsir göstərir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

Baş Prokurorluqdan açıqlama: "O şəxslər..."

Baş Prokurorluq vətəndaş Solmaz Zeynalovanın müraciəti ilə bağlı açıqlama yayıb.

Baş Prokurorluğun məlumatı xidmətindən verilən məlumata görə, bəzi sosial media səhifələrdə Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində Babayev İlkin Əbülfəz oğlunun əsassız olaraq cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi və digər şəxslərin məsuliyyətdən kənarda qalması barədə məlumatlar yayılıb.

Bununla bağlı bildirilir ki, çoxsaylı şəxslərin müraciəti əsasında Baş İdarədə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılmış, Babayev İlkin Əbülfəz oğlunun qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs halında Muradov Eldar Murad oğlu, Hə-

sənəzadə Mobil İsmiəli oğlu, Məmmədov Allahqulu Qudrət oğlu və Ağazadə Aşef Elşad oğlu ilə birgə işə düzəltmə, torpaq sənədlərinin hazırlanması, təhsil sənədlə-

rinin tanıtılması və digər adlarla 32 şəxsdən müxtəlif məbləğlərdə olmaqla, ümumilikdə 700 min manatdan artıq məbləğdə, o cümlədən Şəmşirov Nahid Rəşid oğlu

ilə cinayət əlaqəsinə girməklə 7 şəxsdən 240 min manatdan artıq pul vəsaitini dələduzluq yolu ilə ələ keçirmələrinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Qeyd edilən əməlləri ilə bağlı İlkin Babayev və digər şəxslərə Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2 (külli miqdarda ziyan vurmaqla dələduzluq), 310 (vəzifəli şəxsin səlahiyyətlərini mənimsəmə) və digər maddələri ilə ittiham elan edilmiş və 27 may 2023-cü il tarixdə cinayət işi baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib. Hazırda məhkəmə baxışı davam etdirilir.

Eyni zamanda Nahid Şəmşirov Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2, 310-cu və digər maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunmuş, istintaqdan qaçıb gizləndiyinə görə beynəlxalq axtarışa verilməmiş və Binəqədi Rayon Məhkəməsinin müvafiq qərarı ilə barəsində qiyabi həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Əlavə olaraq qeyd edilir ki, Baş İdarədə Babayev İlkin Əbülfəz oğlu barəsində əvvəllər Cinayət Məcəlləsinin

178.2.1, 178.2.2, 178.2.3, 178.2.4 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən, təkrar, öz qulluq mövqeyindən istifadə etməklə və xeyli miqdarda ziyan vurmaqla dələduzluq) və digər maddələri 3 cinayət işinin ibtidai istintaqı aparılmış və hər 3 iş aidiyyəti üzrə məhkəmələrə göndərilməklə, onlardan 2-si üzrə ittiham hökmü çıxarılmış, 1-i üzrə isə bəraətverici əsaslar olmadan icraata xitam verilib.

Habelə İlkin Babayevin Bakı istintaq təcridxanasında saxlanıldığı müddət ərzində Cinayət Məcəlləsinin 317-2.1-ci (istintaq təcridxanasında saxlanılan şəxs tərəfindən qadağan edilmiş əşyaların gəzdirilməsi, saxlanılması və istifadəsi) maddəsilə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş və həmin iş baxılması üçün aidiyyəti üzrə Sabunçu Rayon Məhkəməsinə göndərilib.

Ötən il Azərbaycan Dövlət Neft Fondu (ARDNF) "Şahdəniz" qaz-kondensat yatağından (qaz və kondensatın satışından) əldə etdiyi gəlirləri 442,085 milyon ABŞ dolları təşkil edib, bu da illik müqayisədə 2,96 dəfə azalma deməkdir. Bu barədə ARDNF-dən verilən məlumata görə, hesabat dövründə Fondun "Şahdəniz" yatağı üzrə gəlirinin 132,482 milyon ABŞ dolları kondensatın satışından əldə olunub. Bu isə 2023-cü ilin göstəricisi ilə müqayisədə 2,45 dəfə azalma deməkdir.

Xatırladaq ki, 2023-cü ildə ARDNF-in "Şahdəniz"dən əldə etdiyi gəlirləri 1 milyard 308 milyon ABŞ dolları təşkil edib ki, bu da illik müqayisədə 9,4 faiz azdır. O cümlədən fondun "Şahdəniz" yatağı üzrə kondensatın satışından əldə olunan gəlirləri 324,396 milyon ABŞ dolları olub, bu da isə illik müqayisədə 1,3 faiz azalma deməkdir.

Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın fikrincə, ümumiyyətlə, "Şahdəniz"dən Azərbaycan dövlətinə çatan mənfəət azdır: "Nə Neft Fondu, nə də ki, hökumət bunun səbəbi ilə bağlı hansısa izahat verməyiblər. Bu baxımdan çox çətindir kənardan müşahidə nəticəsində hansısa mülahizələr irəli sürmək. Avropa bazarlarında 2024-cü ildə qazın orta hərəkət qiymətləri 16 faiz azalıb. "Şahdəniz" qazının isə yarıdan çoxu məhz Avropa bazarlarında satılıb. Yeni təqribən 2023-cü ildəki kimi. Ona görə də yalnız belə qənaətlə gəlmək olar ki, məsələ "Şahdəniz" müqaviləsi çərçivəsində mənfəət karbohidrogenlərinin (qaz və kondensatın) bölüşdürülməsi üzrə dövlət və şirkətlər arasında olan razılaşmaya görə baş verib. Sözü düz, nə layihənin operatoru, nə də hökumətin iqtisadi blokuna daxil olan qurumlar 2024-cü il ərzində hansısa açıqlama da verməyiblər ki, "Şahdəniz" layihəsi üzrə mənfəətin bölüşdürülməsi hansı mütənasibdə həyata keçirilir və nə zaman bu bölgü üzrə mənfəətdə Azərbaycanın payı maksimum həddə çatıb.

Amma "Azəri-Çıraq-Günəşli" müqaviləsi üzrə bu tip məlumatların açıqlanması adi hal idi və bilinirdi ki, nə qədər kapital qoyuluşu həyata keçirilib, bunun nə qədər geri qaytarılıb və mənfəət

Neft Fondunun "Şahdəniz"dən gəliri niyə azdır?

İlham Şaban: "'Şahdəniz" layihəsi üzrə mənfəətin bölüşdürülməsi hansı mütənasibdə həyata keçirilir və nə zaman Azərbaycanın payı maksimum həddə çatıb bilər haqda açıqlama verilmir"

fəət neftin bölgüsü hansı göstəricilərlə reallaşdırılır.

Ümumiyyətlə isə bir ekspert kimi onu deyə bilərəm ki, AÇG ilə müqayisədə "Şahdəniz" layihəsi üzrə ictimaiyyət üçün açıqlanan məlumatlar daha azdır. Artıq "Şahdəniz"dən Azərbaycanın daxili bazarı üçün alınan qazın həcmi ilə bağlı informasiyalara da rast gəlmirik. Həmçinin "Şahdəniz" qazının Avropa bazarına çatdırılana qədər 1000 kubmetr üçün nə qədər xərcləmə etdiyi barədə də məlumatla qarşılaşmamışam. Halbuki Rusiya qazının Ukrayna üzərindən ötürülməsi üzrə tranzit xərcləri dəqiq olmasa da, amma bəlli idi. Bu baxımdan "Şahdəniz" yatağından çıxarılan qazın həcmi dəqiq bilsək də, amma onun əmtəəlik həcmi (məsələn, Gürcüstanda tranzit haqqı natural qazla ödənilir, Türkiyədə isə pulla) və satış bazarları üzrə bölgüsünü təəssüf ki, bilmirik".

Qeyd edək ki, "Şahdəniz"dən Neft Fondunun təmsilində Azərbaycan dövlətinin mənfəətinin az olmasını yataqda işləyən şirkətlərin ödədikləri mənfəət vergisindən də müəyyən etmək mümkündür. Belə ki, 2021-ci ildə Azərbaycan xaricə 5 milyard 534 milyon 398,34 min dollar dəyərinə 20 milyard 46 milyon 650,21 min kubmetr qaz satıb. Həmin il ARDNF-yə "Şahdəniz" yatağından mənfəət qazı və kondensat satışından 884,793 milyon dollar və ya 1 milyard 504,1 min manat gəlir daxil olub.

Bundan əlavə, 2021-ci ildə dövlət büdcəsinə neft-qaz layihələrində çalışan şirkətlərin mənfəət vergisi olaraq 1 milyard 44,6 milyon manat daxil olub.

2022-ci ildə Azərbayca-

nın qaz ixracı 14 milyard 989 milyon 675,87 min dollar dəyərlə 18 milyard 965 milyon 213,42 min dollara bərabər olub. Həmin il Neft Fonduna "Şahdəniz"dən cəmi 1 milyard 443 milyon ABŞ dolları və ya 2 milyard 453 milyon manat həcmində gəlir əldə edib. Hesabat dövründə neft-qaz layihələrində fəaliyyət göstərən şirkətlərin büdcəyə ödədiyi mənfəət vergisinin həcmi 5 milyard 393,9 milyon manata yüksəlib.

2023-cü ildə xaricə qaz satışı 13 milyard 678 milyon 344,14 min dollar dəyərlə 26 milyard 623 milyon 473,52 min dollar təşkil edib. Həmin il Neft Fondu yataqdan 1 milyard 308 milyon ABŞ dolları həcmində gəlir əldə edib. Bu, 2022-ci ilə müqayisədə 135 milyon ABŞ dolları və ya 9,36 faiz azdır. 2023-cü ildə dövlət büdcəsinə "Şahdəniz" yatağından çalışan şirkətlərin ödədiyi mənfəət vergisinin həcmi 3 milyard 850,3 milyon manata bərabər olub.

Maliyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən, 2024-cü ilin 9 ayında dövlət büdcəsinə neft-qaz sektorundan vergi şəklində 3 milyard 620,8 milyon manat daxil olub. Bunun 1 milyard 729,7 milyon manatı "Şahdəniz" yatağı üzrə mənfəət vergisi üzrə daxil olmalıdır.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, hesabat dövründə Azərbaycandan xaricə 6 milyard 75 milyon 295,99 min dollar dəyərinə 18 milyard 731 milyon 65,99 min kubmetr qaz ixrac olunub. Bu, o deməkdir ki, qazın min kubmetrinin orta qiyməti 324,3 dollar təşkil edib. O cümlədən Bolqarıstana qazı 316,4 dollara (425 milyon 361,88 min dollar 1 milyard 344 milyon 342,51 min kub-

qaz ixracını davamlı olaraq artırır. Belə ki, 2024-cü ilin yanvar-noyabr aylarında ölkədə 45,8 milyard kubmetr təbii qaz hasil edilib. Qazın 12,1 milyard kubmetri "Azəri-Çıraq-Günəşli", 25,3 milyard kubmetri "Şahdəniz", 1,4 milyard kubmetri "Abşeron" yatağı, 7 milyard kubmetri isə SOCAR üzrə hasil olunub. Ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən qaz hasilatı 1,8 milyard kubmetr artıb.

metr, Türkiyəyə 9 milyard kubmetr, Gürcüstana isə 2,2 milyard kubmetr qaz satılıb. Türkiyəyə TANAP-la bu müddətdə 5,1 milyard kubmetr qaz nəql olunub.

Azərbaycan hökuməti gələn il üçün dövlət büdcəsinə neft-qaz sektorundan hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi üzrə daxilolmalara dair proqnozunu azaldıb. 2025-ci ilin dövlət büdcəsi layihəsində neft-qaz yataq-

Azərbaycanda qaz quraşdırılmasını 82 şirkət həyata keçirir

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti indiyə qədər maye və təbii qaz təsərrüfatı obyektlərinin quraşdırılması və istismarı ilə bağlı 82 şirkətə lisenziya verib.

"Report" bu barədə Dövlət Xidmətinə istinadən xəbər verir.

Şirkətlərin siyahısı ilə buradan <https://competition.gov.az/storage/files/files/2091/Siyah%C4%B1-84.—08.01.2024.pdf> tanış olmaq mümkündür.

Ərazi planlaşdırılması aparılmamış ərazilərdə qaz təchizatı üçün layihələndirmə və tikinti obyektlərindən qazpaylayıcı şəbəkənin qoşulma nöqtəsində tikinti-quraşdırma işlərini istehlakçının seçdiyi podratçı və yaxud qaz paylayıcısı istehlakçının vəsaiti hesabına həyata keçirir.

Tikinti-quraşdırma işlərinin dəyəri istehlakçı ilə podratçı arasında razılaşmaya əsasən təyin olunur.

Tikinti-quraşdırma işlərinin istehlakçı ilə podratçı arasında bağlanan müqavilə əsasında həyata keçirilməsi və ödənişlərin podratçının bank hesabına (o cümlədən POS- terminal vasitəsilə) ödənilməsi zəruri hesab edilir.

Tikinti-quraşdırma işləri üzrə tərəflərin hüquq və vəzifələri, habelə mövcud qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilən öhdəlikləri istehlakçılar ilə podratçı arasında bağlanan müqavilə ilə tənzimlənir və hüquqları pozulan tərəfin digər tərəfə iddiası məhkəmə qaydasında həll olunur.

Hesabat dövründə xaricə qaz satışı 22,9 milyard kubmetr təşkil edib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 5 faiz çoxdur. 11 ayda Avropaya 11,7 milyard kub-

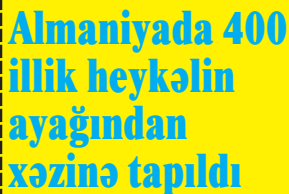
larında fəaliyyət göstərən hüquqi şəxslərin mənfəət vergisinin həcmi 2 milyard 221 milyon manat proqnozlaşdırılıb.

Dünya SAKİT,
"Yeni Müsavat"

Son səhifə

N 4 (8614) 10 yanvar 2025

Onun sözlərinə görə, ən qiymətli qızıl sikkələr kağıza bükülüb və pulların kilşəyə məxsus olduğunu göstərən işarə ilə işarələnib.

[illegible]

Medicina.az xəbər verir ki, gastroenteroloq Dmitri Fedulov yuxudan əvvəl bəzi qidaların neqativ təsirindən danışır. "Axşamlar qaz, köp yaranan tərəvəzlərdən və paxlalılardan uzaq durmaq lazımdır. Eləcə də nişastalı kartof, qarğıdalıdan olan yeməkləri axşam yedikdə şəkər, insulin qalxır, artıq çəki olur.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl həkimlər gündə üç fincan qəhvənin ikinci tip şəkərli diabet və insultun qarşısının alınmasında mühüm rol oynadığı barədə xəbər vermişdilər.

Bu ölkədə hotdoq və boşanmaq qadağan edildi

Bundan başqa, Kim Çen İn boşanmağı da qadağan edib. Boşanmaq istəyənlər altı aya qədər dövlətə xidmət etməli olacaqlar. Nəşr qeyd edir ki, boşanmaq istəyən qadınlar daha uzun həbs cəzası ilə üzləşə bilər.

Bunları bilirsinizmi?

- * Bir insan həyatı boyunca iki ilini telefonda danışaraq keçirir.
- * Monakonun milli orkestri orodundan daha geniş bir heyətə malikdir.
- * Kanada Qırmızıdərilil dilində "böyük kənd" mənasını verməkdədir.
- * Hindistandakı illik doğum sayı Avstraliyanın cəmi əhalisindən çoxdur.
- * Eskimo dilində qar yağıntılarının fərqlərini təsvir etmək üçün istifadə edilən iyirmidən çox söz vardır.
- * Dünyadakı ilk telefon rəhbərində yalnız əlli ad yer almışdır. 1878 ilin fevral ayında Connecticut New Havendə nümayiş olunmuşdu.
- * Qiymətli daşların çoxu bir neçə elementdən meydana gəlir, yalnız briyantı tamamilə karbondan meydana gəlir.
- * Ayı hər zaman şimala baxar.
- * Telefonu icad edən Aleksandr Graham Bell arvadı və anası ilə heç bir zaman telefonda danışa bilmədi. Çünki ikisi də doğuşdan kar idi.
- * Amerika hava yolları, uçuşlarda yolçulara təqdim etdiyi naharlarda hər nimçədən bir zeytunu qaldıraraq 1987-ci ildə 40 min dollar qazanc əldə etmişdir.
- * 18 fevral 1979-cu ildə səhra çölünə qar yağmışdı.
- * Açıq bir gecədə çılpaq gözle iki min ayrı ulduzu görəmək mümkündür.
- * Bol su tüketərək söykənmə əlamətlərini gecikdirə bilərsiniz.
- * Ağcaqanadların 9 ürayı var. Gözlərində isə 8000 lupa var və saniyədə 100 görüntü qəbul edə bilər!
- * Qatı yumurtanı parçalamadan kəsmək istəyirsinizsə, kəsmədən əvvəl bığağı isti suyla isladın.
- * Yediyiniz hər banan sizə 80 dəqiqə extra enerji bəxş edir.
- * Dəvəquşları su axtardıqları üçün başlarını quma basdırırlar.
- * İngilis dilində bütün hərfli "the quick brown fox jumps over the lazy dog" cümləsində iştirak edir.
- * Qütb aylarının hamısı solaxaydır.
- * Yaşadığınız nə qədər yüksək olsa göz altı torbalarınız o qədər az olar.
- * Dünyada hər il reklamı 500 milyard dollar xərclənir.
- * 65 yaşınız tamam olana qədər siz təxminən 2 milyon reklam çarxına baxacaqsınız.
- * Çaydan ilk istifadə barədə məlumat IV əsrə aid edilir. Lakin alimlərin fikrincə, çay içkisinin həmin vaxtdan çox-çox əvvəl Şərqi Asiyada istifadə edilmiş.
- * Əvvəllər çayı dəmləməyin mümkünlüyü hər kəsə məlum olmayıb. Bu bitki növü Avropaya yeni gətirildikdə kral qəbüllərindən birində onun yarpaqlarından salat hazırlanıb. Yemək məmnuniyyətlə yeyilib, axı, çay kim nəzakətsiz görünmək istəmirdi.
- * Soyuq çay (ice tea - red.) 1904-cü ildə ixtira edildi. İxtiranın müəllifi Riçard Bleçindən hesab edilir. Həmin vaxtdan etibarən ABS-də 80% çay soyudulmuş hazır içki şəklində satılır.

Kişi və qadın beyinləri fərqli imiş - sübut olundu

Bu tapıntılar beyin fərqlərinin cinslər arasında ümumi ölçü fərqlərindən daha çox, beyinə xas struktur fərqlərindən qaynaqlandığını göstərir. Həmçinin bu fərqlər neyromüxtəliflik sahəsindəki tədqiqatlar üçün vacib məlumatlar təqdim edir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

**Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU**

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Müsavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, “Son dakika” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılırmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

**Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)**

Lisenzîya N: B 114
SAYI: 1.500